

Universitat Oberta de Catalunya

Sistemes d'acompanyament a les famílies acollidores.

Treball fi de Grau d'Educació Social

Alumna: PATRÍCIA MARTÍN PILA

Tutor: FRANCESC FRIGOLA ESTEVE

Juny 2015

Agraïments.

A Francesc Frigola, tutor d'aquest treball, per ajudar-me en el procés de concepció i escriptura i respondre als meus innumerables dubtes i neguits. A Jordi Solé, per donar-me la primera empenta inicial i fer-me veure els canvis d'estructura i plantejament que calia portar a terme.

A la meva parella, família i amics, per ajudar-me a tirar a endavant en els moments d'ànim i desànim.

A totes les persones que directa, o indirectament, han fet possible la realització de les presents pàgines, a través de converses o lectures.

I molt especialment, agrair a totes les famílies acollidores la gran tasca que duen a terme dia a dia, de forma anònima i sense esperar reconeixement.

ÍNDIX DE CONTINGUTS.

RESUM.	5
INTRODUCCIÓ.	6
PLANTEJAMENT I OBJECTIUS.	9
Objectiu general.	9
Objectius específics.	9
Descripció i ubicació del projecte.	9
METODOLOGIA I DISSENY DEL PROCÉS D'INVESTIGACIÓ.	12
Perspectiva metodològica.	12
Determinació de fonts i instruments.	12
El disseny i el procés de la recerca .	14
Aspectes ètics de la recerca.	14
MARC LEGISLATIU ESTATAL I CATALÀ.	16
MARC TEÒRIC.	18
Els sistemes de protecció a la infància, impuls cap a un model de protecció familiar.	18
Apunts històrics a l'estat espanyol i Catalunya.	21
DIAGNÒSTIC DE LA SITUACIÓ	23
Descripció, antecedents i característiques dels acolliments familiars a Catalunya. Estat de la qüestió.	23
Acolliments familiars en família extensa.	25
Acolliments familiars en família aliena.	27
Sistemes d'acompanyament actual	28
Procés de validació i constitució.	28
Seguiment i acompanyament professional a les famílies acollidores.	29
Famílies acollidores alienes.	29
Famílies acollidores extenses	30
Necessitats de les famílies i dificultats a les que han de fer front.	31
ANÀLISI INFORMACIÓ.	33
Composició dels acolliments.	33
Motivació i coneixement institucions	33
Durada i permanència dels acolliments.	34
Temps d'espera per a constitució acolliment.	35
Sentiments soledat i suport.	35
Taxa de ruptures.	36
Visites a família biològica.	37
Valoració suport econòmic.	38
Acompanyament i seguiment tècnic durant procés d'acolliment.	38
Es rep seguiment?	39
Informació rebuda a l'inici i sentiment d'importància en el procés.	40
Diferències de suport rebut entre el procés d'acompanyament previ a l'acolliment ...	40
Formació rebuda:	41
Satisfacció amb el seguiment.	42
Percepció de formació dels tècnics .	44
Número de casos atesos pels tècnics .	45
Dificultats en el procés.	46
Propostes de millora.	46

DISCUSSIÓ.	48
Discussió sobre les dades.	48
Discussió dades sobre perfils família.	48
Discussió sobre factors intervinents en el curs de l'acolliment.	49
Discussió sobre seguiments oferts.	51
Propostes sorgides.	53
El paper de l'educador.	56
CONCLUSIONS .	58
BIBLIOGRAFIA	61
ANNEXOS.	69

ÍNDIX DE GRÀFICS I TAULES.

Taula 1. Situació ocupacional acollidors en alguns països d'Europa.	19
Taula 2. Evolució infants acollits a Catalunya.	23
Taula 4. Percentatge infants acollits a Catalunya.	24
Taula 4. Perfil famílies extenses.	25-26
Taula 5. Perfil famílies alienes.	27
Gràfic 1. Permanència infants en la mesura.	34
Taula 6. Percepció de seguiment.	39
Taula 7. Satisfacció amb el seguiment.	43

Resum.

Des de l'any 1987 la pràctica de l'acolliment familiar queda legislada a nivell estatal, sent l'any 1996 on s'especifiquen les diferents tipologies d'aquesta modalitat de mesura de protecció i on, a cada comunitat, es gestiona i actua, segons la seva pròpia regulació i legislació en matèria de protecció a la infància i adolescència.

La relativa recent implantació d'aquesta tipificació de la pràctica, ha portat a que hi hagi pocs estudis de revisió respecte el tipus de: suport, acompanyament i vivències que reben aquest tipus de famílies, atenent sobretot al seu origen, en funció de si són famílies extenses o alienes.

Al llarg d'aquest treball es pretén abordar aquesta temàtica, on les famílies esdevenen guardadores d'infància tutelada per l'Administració. La finalitat és poder mostrar el tipus de suport rebut, les necessitats reals i sentides o les mancances que perceben cadascuna de les dues modalitats de família acollidora.

Paraules clau: acolliment familiar, família extensa, família aliena, suport, acompanyament.

Introducció.

Cal plantejar-se la “ responsabilitat del govern, en el sentit
d’assumir la mateixa responsabilitat en tots els nens
que estan sota la seva tutela , independentment del recurs
en el què estiguin.”

(Montserrat, 2007: 78)

Des de l’any 2009 treballo a un Centre Residencial d’Atenció Educativa de la ciutat de Barcelona. Anys, durant els quals, he pogut gaudir i viure de la relació amb els infants i en els que he pogut plantejar-me el (bon) funcionament del sistema de protecció a la infància. Sense cap tipus de dubte, els infants i adolescents en situació de desemparament han de ser emplaçats en un context on s’afavoreixi el seu correcte desenvolupament, i en els casos que pertoqui, procedir a realitzar una proposta d’acolliment familiar.

Darrerament, s’estan duent a terme campanyes a través dels mitjans de comunicació per tal de donar a conèixer i difondre l’acolliment familiar en família aliena. Aquestes campanyes apel·len a la solidaritat ciutadana per tal de cercar famílies, que voluntàriament, es facin càrrec d’infants i adolescents en situació de desemparament, tot incidint que hi ha diferents experts i informes on s’assenyala que la protecció en medi familiar pot ser una de les opcions més beneficioses per als infants, fins que aquests puguin retornar a la llar d’origen. De la mateixa manera, es fa accent en que les mesures d’acolliment familiar representen per a l’administració un menor càrrec econòmic, tot assenyalant que el cost per a mantenir un infant en un centre residencial ascendeix a 47.500 euros anuals, mentre que en medi familiar aquesta suma suposa uns 5.800 euros anuals per nen (segons dades ofertes en reportatge TN Cap de setmana TV3¹).

Justament, d’aquí neix la motivació per a realitzar un treball sobre el seguiment i acompanyament que s’ofereix a les famílies acollidores, de modalitat

---

¹ Reportatge TV3 sobre acolliments, consultar bibliografia.

extensa o aliena. La necessitat de centrar la seva importància en la tasca que fan i no en l'estalvi econòmic que suposen, respecte altres mesures més costoses, tot fent incidència en el seu valor social com a *guardadors* legals d'infància *tutelada* per l'Administració.

Si bé les xifres fan palès la manca de famílies acollidores alienes per a donar resposta a les demandes existents, trobem situacions on, tot i viure el l'acolliment de l'infant com a un procés satisfactori o molt satisfactori, es considera que l'acompanyament professional rebut per la família durant el procés podria ser millorat. Una hipòtesi de treball, podria ser plantejar la possibilitat que un reconeixement social de la tasca altruista de les pròpies famílies acollidores, comporti *per se* una difusió del propi acte.

Es troba doncs, que l'acolliment familiar és la mesura de protecció de primera elecció tot tenint en compte l'afavoriment del desenvolupament i benestar de l'infant. A partir de la Llei 21/1987 es reconeix, formalment, la regulació d'aquest tipus d'acolliment, matisant-la en lleis posteriors i quedant subjecta, a les lleis pròpies de la cada autonomia.

En el cas de Catalunya, la LDOIA 14/2010 considera l'acolliment familiar, en família extensa o aliena, en aquest ordre de preferència, és la primera opció a prendre en cas d'haver d'establir una mesura de protecció a un infant o adolescent.

A banda de l'estudi d'idoneïtat, del procés d'acoblament, en el cas de les famílies alienes o els processos d'acceptació en famílies extenses, s'ha de poder considerar l'acolliment com a un continu dinàmic on es produiran situacions fluctuants que requeriran diferents tipus d'acompanyament i suport. Aquest acompanyament, professional i econòmic, presenta una diferenciació en aquestes famílies, partint de dos equips de seguiment diferenciats : Equip Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA) per a les famílies extenses, majoritàriament, i les Institucions Col·laboradores d'Integració Familiar (ICIF) per a les famílies alienes. De la mateixa manera, el procés formatiu previ, resulta quelcom, gairebé, inexistent en el cas de les famílies acollidores extenses.

D'aquesta manera, la presentació de la diferenciació de suport i acompanyament i les mancances, o possibilitats d'emergència d'ajuda, que es

mostra en cada cas suposa l'eix central d'aquest treball, tot fent recalcament en l'estat de la qüestió i donant a conèixer algunes de les iniciatives sorgides per a minimitzar les mancances existents en el sistema.

Plantejament i objectius.

El plantejament de base d'aquest treball es poder presentar el tipus de seguiment que s'ofereix des dels diferents equips cap a les famílies, i conèixer com, aquest seguiment es troba a, la seva vegada diferenciat, segons la tipologia d'origen d'aquestes famílies, segons si són famílies extenses o alienes. Seguidament, es presenten els objectius a desenvolupar :

Objectiu general.

- Contextualitzar les mesures de protecció en l'actualitat, emmarcant la promoció que es fa dels diferents tipus d'acolliment familiar no professional, amb la finalitat d'analitzar el seguiment que se'n fa d'elles.

Objectius específics.

- Conèixer el tipus de seguiment, en les seves diferents variables: temporal, econòmica, etc, que es realitza de les famílies d'acolliment.
- Evidenciar les diferències de seguiment entre les dues tipologies de família, atenent la seva idiosincràsia i diferenciació de necessitats.
- Analitzar les necessitats, o mancances, detectades en els sistemes de suport existents.

Descripció i ubicació del projecte.

La intenció d'aquest treball és fer palesa la importància d'un seguiment acurat i eficient a les famílies acollidores, tot atenent i, si es vol diferenciant, les seves necessitats en atenció a la seva naturalesa.

Per tal de dur-ho a terme, es fa una revisió bibliogràfica sobre el tema, així, com s'extreu informació a través de cinc entrevistes directes a agents clau. S'ha intentat, de manera reiterada, prendre contacte amb associacions informals d'acollidors, però malauradament, no s'ha pogut formalitzar aquest contacte. Tanmateix s'ha pogut comptar amb diferents fonts d'informació sobre aquestes associacions a través dels diversos documents i xerrades, que aquestes entitats, han fet públiques a través d'Internet.

Les famílies acollidores queden instituïdes com a guardadores dels infants, i són considerades, com el millor context per al desenvolupament d'infants i adolescents, en situació de desemparament, ja que es constitueixen des d'una bastida de normalitat i estructura familiar, que permet al subjecte, seguir essent, més enllà, del sistema institucional.

Per això radica de gran importància el sistema de seguiment que es pugui donar en cada cas, per tal de prevenir i disminuir noves situacions de risc en un col·lectiu, infantil i adolescent, que ja ha patit situacions de vulnerabilitat social greu, anteriorment. No cal oblidar que aquests infants i adolescents són tutelats per l'Administració la qual, tal i com indica el Codi Civil català² en el seu llibre segon, capítols II i V i en el codi civil espanyol, en el seu article 172³, ha de disposar d'uns guardadors administratius per a fer efectiva la mesura, en el cas present, constituïts per famílies acollidores, als quals se'ls hi ha de donar suport per a poder dur a terme les seves funcions.

Els guardadors adquireixen el compromís i obligació de : “ vetllar per ell [infant i/o adolescent] , tenir-lo en companyia, alimentar-lo, educar-lo i procurar-li una formació integral⁴”. L'Administració s'articula doncs, com a ens responsable de vetllar pel correcte assoliment de les funcions dels guardadors i del seguiment del benestar de l'infant en el medi familiar. Justament, promovent uns recursos adients per al suport dels cuidadors, és pot fer incidència, de manera indirecta, en la creació d'un ambient positiu i afavoridor per al creixement dels infants.

Les famílies acollidores, siguin del tipus que siguin, a més de les funcions derivades de la guarda han de fer front a “ les situacions peculiars derivades de les vivències anteriors i els possibles maltractaments que han rebut els nens i les nenes” (Amorós, Palacios, et al., 2003: 107). El propi procés de l'acolliment, com a quelcom discontinu i fluctuant, implica: la gestió dels dols per la pèrdua, l'adaptació al nou sistema, l'ambivalència emocional, el qüestionament dels afectes i un llarg etcètera, relacionat amb els aspectes més emocionals i

---

² Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família. Informació extreta de la web de portal jurídic de la Generalitat, consultar bibliografia.

³ Informació extreta pàgina web Universitat Castella la Manxa, consultar bibliografia.

⁴ Text extret plana web Dept. Benestar i Família , consultar bibliografia.

vivencials, els quals poden produir dubte, incertesa i neguit en els acollidors per la seva dificultat en manegar-ho.

D'aquesta gran amalgama de circumstàncies es deriva la necessitat de realitzar un acompanyament, que a banda de garantir el bon desenvolupament de l'infant i/o adolescent, pugui fer incidència en aquestes altres variables, que tindran vital rellevància per tal de poder garantir la fita del sistema de protecció.

Metodologia i disseny del procés d'investigació.

Perspectiva metodològica.

La metodologia d'aquest treball parteix des d'una perspectiva de la interpretació dels fets, en relació a la vivència dels subjectes des de les seves posicions i rols diversos. Sent a partir d'aquí des d'on els subjectes confereixen un significat a les interrelacions que mantenen amb la resta d'agents del sistema.

L'aspiració del treball no es formular afirmacions taxatives o crear lleis de funcionament sinó, “ més aviat pretén descobrir [...] regularitats que permetin comprendre el sentit, el significat i la construcció personal i social que els subjectes mantenen en els contextos [...] socials en els quals funcionen.” (Arnal, 2010: 32)

Tenint en compte el poc abast de les dades obtingudes, es pretén dur a terme una comparació entre les dades extretes de les entrevistes realitzades i la informació obtinguda sobre els processos concrets a través de la bibliografia específica sobre el tema.

Per últim s'assenyalaran les propostes sorgides per tal de millorar el sistema d'acompanyament vigent, a diferents nivells de formalisme, en funció dels objectius que les sostenen i els actors que les promouen.

Determinació de fonts i instruments.

L'anàlisi del seguiment que s'ofereix a les famílies acollidores per part de l'Administració i els equips que hi prenen part, es porta a terme des d'una doble perspectiva. S'empra l'entrevista semiestructurada, com a instrument, per a apropar-nos a les vivències i pensaments de cinc testimonis diferents, relacionats amb l'acolliment familiar. S'estima important, poder comptar amb la visió de la situació des de diverses subjectivitats i rols, com la dels acollidors, extensos i aliens, la dels professionals de l'àmbit , com dues treballadores d'ICIF, una d'elles treballadora d'un ICIF especialitzat en atenció a famílies extenses, i una darrera entrevista a una educadora de Centre Residencial d'Atenció Educativa (CRAE). Aquesta darrera trobada, resulta interessant, ja que si bé, la seva figura no es troba present en el procés de seguiment, si pot prendre part en els moments inicials i , alhora, disposa d'informació respecte els casos d'infants

que es troben a l'espera de poder constituir un acolliment. La perspectiva diferenciada de cadascun dels actors, els quals no es coneixen entre sí, pot permetre una triangulació de la informació, tot “aconseguint unes quantes aproximacions d'una mateixa realitat per a assegurar-nos que les nostres interpretacions són [en certa manera] correctes.” (Bartolomé, 2010: 58)

En la mateixa línia, es procedeix a realitzar una recerca bibliogràfica, a nivell de Catalunya i de la resta de l'estat, del tema dels acolliments familiars en família extensa i aliena, on es presenta informació del seu seguiment i característiques. La comparació i complementació entre els dos materials, és útil per tal de poder elaborar un marc interpretatiu de les informacions que obtingudes, sent conscients que el reduït número d'entrevistes realitzades no permet, per sí mateix, extrapolar o realitzar un marc interpretatiu.

Es descriuen els contactes realitzats, i es presenten fragments de les converses tingudes a l'apartat d'annexos. Per tal de preservar l'anonimat i la protecció de dades, s'ometen noms de persona i institució.

Família Extensa: **N.** constitueix l'acolliment familiar de la seva néta fa 6 anys. És àvia per via materna, i es podria dir, que és un cas atípic, ja que no s'escau amb el perfil tipus de família extensa. Ella, i el seu marit, tenen estudis superiors i una posició econòmica molt sanejada. La seva experiència permet recollir una vivència de seguiments viscuts com a poc coherents i canviants, així com a una manca de formació prèvia o suport, la qual es cerca per compte propi.

Família aliena: **L.** dona amb nucli familiar monoparental, que inicia fa 10 mesos l'acolliment d'un infant. Relata la diferenciació del procés durant el període de validació i el moment de constitució del propi acolliment.

ICIF aliena. **M.** Es fa una entrevista a una professional (psicòloga) d'un ICIF de Barcelona on es pregunta primordialment sobre el treball de seguiment que duen a terme respecte les famílies alienes.

ICIF extensa. **E.** Es fa una entrevista, per correu electrònic, a una treballadora social d'un ICIF que atén a famílies extenses, sobre el tipus d'atenció que s'ofereix a aquest tipus de famílies.

CRAE. C, treballa al recurs des de l'any 2006 i aporta la seva visió dels processos d'acolliment, en extensa i aliena, viscuts, així com la diferenciació dels camins empresos en una i altra modalitat.

Associacions: Es realitzen contactes efectius amb l'Associació de Famílies Acollidores de Barcelona (AFABAR) durant el mes de març, per tal de concertar una cita, si bé, finalment no es pot dur a terme per motius aliens a la pròpia persona. S'intenta contactar amb Avis-Néts, associació de famílies extenses, per diferents canals, sense obtenir resultat.

El disseny i el procés de la recerca.

A partir de les dades d'extracció d'informació esmentades es procedeix a realitzar un treball, on es facin patents les necessitats comunes d'ambdós tipus de famílies, a partir dels sistemes de seguiment estàndard vigents.

Es presenta una informació comuna, i posteriorment, es disgrega la informació segons la tipologia de família, les quals, per la seva diferent constitució i casuística presenten un ventall de necessitats i demandes diferenciats.

Aspectes ètics de la recerca.

El treball pren com a centre d'interès el seguiment que es fa de les famílies acollidores. Si prenem com a referència la cita de: " el suport a les famílies i persones acollidores ha estat provat en diversos estudis com un punt clau de l'èxit dels acolliments" (Síndic, 2013:26), podrem situar la importància d'aquest acompanyament en l'eix central del sistema de protecció a la infància i l'adolescència. La promoció de l'interès superior de l'infant i o adolescent suposa la fita de totes les mesures que s'emprenen per tal de salvaguardar la persona i promocionar el seu desenvolupament en un entorn favorable. Així, un seguiment acurat i adient de les famílies, i dels infants, permet poder dotar d'estratègies i recursos a les famílies per a poder fer front a la seva tasca de guardadores. L'acompanyament s'entén doncs, des de la doble perspectiva d'assegurar el benestar de l'infant tot dotant a la família acollidora dels instruments i estratègies per a poder-ho dur a terme.

No cal oblidar, que la promoció i difusió d'aquesta mesura de protecció, sigui en la modalitat familiar que sigui, va més enllà de la captació de famílies i té com a objectiu últim poder emplaçar a subjectes en situació de desemparament en un ambient protector i estable, des d'una perspectiva que garanteixi els drets dels infants i on el subjecte pren un rol actiu.

Marc legislatiu estatal i català.

Convenció sobre els drets dels infants, adoptada per Assemblea General de Nacions Unides, 20 novembre de 1989. Instrument de ratificació del 30 novembre de 1990. Tractat internacional sobre els drets dels infants, jurídicament vinculant. Els seus articles recullen els drets de la infància des d'una concepció d'actors socials actius. Els articles: 18, 20, 25, fan referència als acolliments i o altres mesures de protecció. Assenyalant l'article 18.2., on consta que els Estats han de donar suport a la família per a promoure el desenvolupament dels infants i l'article 25 en el qual figura el seguiment al que tenen dret els infants que ha estat emplaçats en una institució o família.

Llei 21/87, 11 de novembre, per la que es modifiquen determinats articles del Codi Civil i de la Llei d'Enjudiciament Civil en matèria d'adopció i on s'introdueix l'acolliment familiar com a mesura de protecció per a infància desemparada

Llei orgànica 1/96, 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació del Codi Civil i de la Llei d'Enjudiciament Civil, complementa l'anterior tot oferint diferents alternatives d'acolliment en funció de les necessitats dels infants.

Les dues lleis anteriors serveixen com a marc regulador estatal, si bé cada comunitat autònoma completa i regula la llei a través de diferents marc legislatius i institucions. En el cas de Catalunya es destaquen les següents:

Reial Decret 1292/1981, 5 de juny, on es realitza el traspàs de competències de l'Estat a la Generalitat en matèria de protecció de menors.

Llei 11/1985, 13 de juny, de protecció de menors, depenent del departament de Justícia, s'assenten les bases per a canviar els criteris del paradigma de la beneficència al paradigma de l'Estat del Benestar.

Decret 338/1986, 18 de novembre, d'atenció a la infància i l'adolescència en alt risc social. El 27 d'octubre de 1987 apareix un ordre del Departament de Sanitat i Seguretat Social pel qual s'articulen els Equips d'atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA), previstos en el decret anterior. Els EAIA seran els encarregats de dur a terme l'acompanyament i seguiment de les famílies d'infants

i adolescents en risc social o en situació de desemparament, i seran els que duran a terme l'acompanyament en els casos d'acolliment en família extensa.

Decret 380/1988, 1 de desembre, s'estructura la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAIA) i es deroga text Llei 11/1985, de 13 de juny, pel qual la protecció de la infància era tasca del departament de Justícia, passant a ser competència del departament de Benestar Social. Es regulen i tipifiquen les competències de DGAIA.

Llei 37/1991, 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció, molt centrada en el sistema de protecció (Casas, 2012: 5)

Llei 13/1997, 19 de novembre, creació Institut Català Adopció i Acolliment (ICAA), ens que s'adscriu a la Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència (DGAIA). L'ICAA actua com a persona jurídica i té autonomia administrativa.

Decret 337/1995, 28 de desembre, on es regula la constitució de les Institució Col·laboradora Integració Familiar (ICIF). Aquestes institucions assumeixen funcions de guarda i mediació en matèria acolliment familiar amb família aliena.

Decret 123/2007, de 29 de maig, pel qual es determina el règim aplicable a la sol·licitud i concessió de les prestacions socials de caràcter econòmic de dret subjectiu, i es concreten els requisits per al reconeixement del dret a les prestacions creades, en desplegament de la Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic⁵.

LDOIA 14/2010, 27 de maig, llei d'oportunitats de la infància i l'adolescència. En els articles 105,i posteriors, es contempen les diferents mesures de protecció a la infància i adolescència, matisant i descrivint les modalitats d'acolliment familiar en modalitat extensa i aliena.

---

⁵ Extret pàgina web Gencat.cat, consultar bibliografia

Marc teòric.

Els sistemes de protecció a la infància, impuls cap a un model de protecció familiar.

Les polítiques de protecció cap a la infància no poden deslligar-se de la conceptualització que és té d'aquesta i de la manera en com cada Estat articula les seves polítiques socials al llarg de les diferents èpoques. Moyano (2010:10) assenyala que les respostes socials i polítiques sorgeixen a partir del què s'ha considerat desprotecció de la infància en cada època i context.

Si bé, tradicionalment era l'església l'encarregada de mantenir i promocionar les institucions de cura benèfica i caritativa a la infància, cap a mitjans del segle XIX a Europa s'entén la idea que l'estament que ha de donar i oferir respostes beneficosocials és l'Estat de cada país. En el cas d'Espanya, i altres països del sud del continent majoritàriament, on l'arrelament de l'església catòlica té un important calatge el sistema de protecció es va seguir mantenint l'a institucionalització dels infants i adolescents com a recurs més freqüent fins a una època més avançada.

Aquest és un dels motius pels que la pràctica i inici de la generalització de l'acolliment familiar presenta una implementació diferent en relació a la regió on es donin, podent observar que el moment socioeconòmic té gran influència en la seva posada en marxa i generalització.

El final de la segona guerra mundial suposa el detonant, en els països del nord i centre d'Europa i a Estats Units per a la seva posada en marxa. El gran nombre d'infants orfes i desemparats requereix actuacions per part de l'administració, la qual ha de poder donar una resposta més enllà de les institucions d'acollida. Així ens trobem, que en l'actualitat països com Suècia o Anglaterra empren i posen en pràctica, l'acolliment en família aliena en un 70% dels casos, França en un 55%, Dinamarca en un 46% i Alemanya en un 41%. (Montserrat, Casas, Boada, 2010:15), tot concebant la idea de l'acolliment en família aliena com a un recurs temporal a aplicar fins que l'individu pugui retornar amb la seva família biològica o d'origen.

Cadascun d'aquests països, amb les característiques de la seva pròpia legislació en matèria de protecció a la infància, implementa un sistema de retribució i consideració laboral. L'aspecte comú que s'observa, és la voluntarietat de l'acció, en el següent quadre es recull, breument, el sistema de remuneració que existeix en alguns països europeus:

Situació ocupacional acollidors en alguns països europeus.	
França	Gran part acollidors tenen contracte laboral amb sou i formació obligatòria
Dinamarca	Gran part acollidors en règim autònoms
Suècia	Gran part acollidors en règim autònoms
Anglaterra	Gran part acollidors en règim autònoms
Alemanya	Acolliment base altruista, es cobreixen despeses, alguns casos de retribució.
Espanya	Acolliment altruista, es cobreixen despeses.

Taula1. Font: Montserrat, Casas, Boada, 2010 , basat en informe Petrie et al, 2007.

Als països amb major trajectòria en mesura d'acolliment familiar, l'objectiu es basa en poder reduir la inseguretats i inestabilitat dels infants a causa dels canvis freqüents de família. Aquest fet té com a exemple les estadístiques d' Anglaterra que assenyalen que un nen canvia de casa una mitja de tres vegades (Fostering Network, 2009 a ibíd.:18), i on cal plantejar-se les conseqüències que això pot comportar de cara l'establiment de vinculacions que podrà assolir l'infant o adolescent, en el present o futur, la culpabilitat o sensació de responsabilitat en les ruptures, etc.

Els efectes de la crisi econòmica mundial, en relació a la baixada generalitzada de noves famílies acollidores alienes, i la necessitat de donar respostes concretes per a situacions específiques d'infants i adolescents, ha obert també el debat de si convé crear famílies professionalitzades, amb formació de base i continuada per a poder fer front a la idiosincràsia dels casos i

poder erigir el sistema familiar com a bastida estable de vinculació, afecte i protecció per als infants. El debat es centra doncs, en el plantejament de la professionalització i les repercussions sobre la remuneració o altruisme que es donen implícitament, ja que es considera que la relació d'estabilitat entre infant i família s'erigeix com a un factor de protecció (Taylor, 2003; citat a Colton, 2004 a Montserrat, 2007: 70).

López, Delgado i Carvalho (2014:16) presenten en el seu estudi una diferenciació entre els sistemes i mesures de protecció entre els països del nord i el sud d'Europa. Assenyalen que els països mediterranis s'han caracteritzat per : un baix teixit de suport institucional a la família, un model de sosteniment econòmic basat en el treball masculí, una àmplia polarització nord/sud, un lent procés de modernització econòmica, política i social i una alta implantació de l'església catòlica. Els mateixos autors fan recalcamet en la influència de l'església catòlica en el manteniment dels grans macrocentres de protecció, afavorits pel paradigma de la beneficència.

Així és que a partir dels anys 80 en què, a l'Estat Espanyol, comença a haver-hi una preocupació pel funcionament del sistema de protecció a la infància i es planteja un canvi de paradigma cap a la normalització del seu tracte, tot passant d'establir institucions d'auxili social per a infants pobres a instaurar un sistema de xarxa professionalitzat en tots els nivells que protegís a la infància i adolescència en situació de risc social. S'inicia el canvi de les grans institucions cap a un model familiar i es comença a impulsar l'acolliment, sobretot en famílies aliena i regulant aquells casos en família extensa que ja estaven constituïts de fet, sent a partir de 1997 quan comença l'impuls d'aquesta mesura i trobant amb la llei LDOIA 14/2010 el marc legislatiu que la reflecteix. L'aposta de les administracions és l'evolució cap el paradigma del dret i de la normalització, on el subjecte queda instituït més enllà de la seva adjectivació de menor i es constitueix a un subjecte de ple dret (Casas, 2012: 6-12).

La potenciació dels acolliments parteix d'un enfocament ecològic on es considera que aquesta mesura de protecció pot establir-se com a compensadora i minimitzadora dels factors de risc presents en la situació del subjecte. En paraules de Montserrat la qual es refereix concretament als acolliment en família extensa, trobem que: "la perspectiva ecològica vol potenciar el treball dins de

cada comunitat i del seu propi context familiar i cultural, mantenint els vincles amb els pares/mares” (2007: 38). Així, el manteniment dels subjectes dins un sistema social arrelat, o proper, a la seva pròpia història, pot erigir-se com a factor de protecció pel manteniment o contínuament del sistema referencial que el subjecte tenia prèviament.

Tot i trobar aspectes comuns en el plantejament a la revisió en altres països, es troba que l'acolliment en el país comporta alguns fets característics pel que fa a les actuacions de les famílies i la posada en marxa d'una conceptualització de temporalitat, aspecte que si bé s'escapa del tema a tractar, convé ser tingut en compte. En el seu estudi comparatiu entre Espanya i Portugal, López, Delgado i Carvalho (2014:25) expliciten algunes de les característiques pròpies dels acolliments familiar a l'Estat espanyol:

- Es dona una alta permanència de l'infant o adolescent a la llar acollidora, sovint fins més enllà dels 18 anys. Aspecte que incideix en la continuïtat i va en detriment de la disposició de famílies acollidores. A diferència d'altres països, on els infants poden realitzar fins a tres canvis de família en el seu recorregut pel sistema de protecció.
- Els programes estatals d'acolliment es basen en la permanència i estabilitat de l'infant. Hi ha un índex baix de retorns a la llar o i un taxa variable de ruptures. Del Valle, Bravo i López (2009: 39) descriuen que la taxa de ruptura en família aliena s'acosta al 25% i la de família extensa voreja el 17%.
- Es prima l'estada dels infants a la llar d'origen fins els 6 anys, sempre que sigui possible, situant l'edat mitjana a la què s'inicien els acolliment entre els 4 i 8 anys.
- El 9% de les famílies acollidores han tingut una experiència acollidora prèvia.

La situació a l'estat espanyol i a Catalunya es troba diferenciada del comentat ja que el recorregut d'implantació, desenvolupament i avaluació ha aparegut dècades més tard que en altres països.

Apunts històrics a l'estat espanyol i Catalunya.

L'acolliment familiar suposa una realitat recentment legislada a l'Estat espanyol, si bé, cal destacar que la criança i atenció d'infants per part de família

extensa és una pràctica existent al llarg de diferents èpoques i cultures, la qual es segueix posant en pràctica de forma més o menys tipificada.

A Espanya es troben antecedents, en relació a la regulació de la pràctica de la protecció a la infància en medi familiar, que es remunten al segle XVIII, a una normativa de la inclusa de Madrid, on es recomana tenir el menor nombre d'infants possible en medi institucional, tot emprant nodrisses, les quals a canvi d'un mínim salari, feien les tasques de criança de nens/es fins als 7 anys (Trinidad, 1996 a Del Valle, Bravo i López, 2009:33). De la mateixa manera, hi ha diverses figures d'afillament properes al que actualment es podria anomenar acolliment preadoptiu. No és fins l'1 d'abril de 1937 mitjançant l'ordre de protecció d'infants orfes i abandonats, a causa de la Guerra Civil espanyola, que es crea la *col·locació familiar* (íbid, 34) el qual suposa l'antecedent més proper a nivell estatal a l'acolliment familiar en família aliena, mesura que es reimpulsa pel Tribunal de menors.

Finalment, l'any 1975 sorgeix des de Catalunya una iniciativa portada a terme per MACI (Movimiento de Atención a Cierta Infancia) des del qual es promovia la *guàrdia i custòdia* d'infància desemparada i/o abandonada en institucions, sent la pròpia entitat qui cercava i seleccionava les famílies que es farien càrrec d'aquests infants, on, primordialment, l'objectiu final era formalitzar una adopció (íbid, 34).

Val a dir, que l'aplicació d'aquestes mesures de protecció era subsidiària de la pràctica més extensa, la qual es basava en institucionalitzar aquests infants en macrocentres promoguts i sustentats per entitats religioses sota el paradigma de la beneficència.

La professionalització del sector d'atenció social, a partir de la dècada de 1980, i l'observació de l'experiència d'altres països, porta a legislar la pràctica de l'acolliment familiar per tal de considerar-la com a prioritària davant l'acolliment institucional. En la mateixa línia s'inicia el traspàs oficial del paradigma de la beneficència al del benestar i la normalització, tot iniciant el tancament de les grans institucions i promovent el tractament familiar en el sistema de protecció a la infància.

Diagnòstic de la situació.

Descripció, antecedents i característiques dels acolliments familiars a Catalunya. Estat de la qüestió.

La LDOIA 14/2010, institueix el subjecte com a el centre d'interès de tota acció i mesura que es dugui a terme. Boadas i Navarro (2011:92) assenyalen que mitjançant l'acolliment:

“ L'infant s'integra en un espai familiar que es considera adequat per a ell i on les persones que exerceixen les funcions de cura i atenció han de poder incorporar la seva història anterior que pot fer-se present en diversos moments i contextos.”

De fet, la mateixa llei recull en la subsecció primera d'acolliment familiar els articles 125 a 130 on s'especifiquen les seves característiques i se'n defineixen els tipus, tot esmentant la prevalença de l'acolliment en família extensa per davant del de família aliena, i aquests dos tipus de preferència sobre l'acolliment en institució.

En la següent taula es mostra l'evolució dels darrers dotze anys pel que fa les mesures de protecció en: centre residencial i acolliment en família extensa i aliena respectivament. Comentar, que en la representació gràfica, s'ometen xifres relatives al nombre d'infants que es troben en situació d'acolliment preadoptiu o de guarda a la pròpia família.

Infants acollits en :	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Centre	1813	1822	1868	2101	2396	2456	2516	2621	2749	2701	2764	2719
F. Aliena	467	514	538	589	635	669	704	801	885	924	958	964
F. Extensa	2264	2392	2322	2307	2355	2482	2477	2627	2773	2944	2464	2494
Infants protecció per DGAIA	5881	6119	6128	6498	7018	7313	7450	7845	7985	7217	7040	7104

Taula2. Font: Dept. de Benestar Social i Família, extret i adaptat Informe Sobre seguiment dels infants acollits en família (Síndic de Greuges, 2013)

La taula mostra d'una banda, el menor nombre d'infants atesos per l'Administració en els darrers anys, el qual es pot relacionar amb un context de crisi econòmica i social. La retallada i tancament d'alguns recursos d'atenció social són mostra del viratge de l'estratègia política cap a la potenciació d'altres vies de promoció econòmica, en detriment de les estratègies que promouen els programes i projectes de protecció social. Casas (2012:11) assenyala que en els països desenvolupats sovint el nombre d'infants i adolescents atesos pel sistema de protecció “ no depèn tant [de la vivència de situacions precàries] sinó de la capacitat del sistema per atendre'ls [...] i de la prioritat política vers els problemes de la població infantil.”

Considerant que, la prioritat es promoure mesures d'acolliment familiar, es pot veure com el pes d'aquestes mesures és relatiu i representa un total del 55.97% enfront del 44,02% de l'acolliment residencial. Tenint en compte que el recull de dades reflecteix alhora , el que es pot presentar, com una tendència a la baixa dels acolliments familiars en família extensa i un creixement dels acolliments en aliena, que no es correspon encara amb les xifres desitjables pel sistema.

Catalunya	Any 2013	Representació en %
Nº infants en Atenció residencial	2719	44.02%
Nº infants en acolliment en família extensa	2494	40.37%
Nº infants en acolliment en família aliena	964	15.60%
Total:	6177	99.99%

Taula 3. Font: Adaptació dades amb percentatge , extretes de Dept. de Benestar Social i Família, Informe Sobre seguiment dels infants acollits en família (Síndic de Greuges, 2013).

Les polítiques actuals intenten promoure un major sistema de difusió de la pràctica de l'acolliment, diferenciant-la de la de l'adopció, quedant pendent encara, millorar les condicions sota les què es dona el seguiment i acompanyament a aquestes famílies en tant que queden constituïdes com a guardadores d'infància en situació de desemparament.

Així doncs, l'acolliment es postula des de la seva figura de mesura protectora on es pretén cobrir les necessitats dels infants i adolescents atesos, tant a nivell afectiu com econòmic, afavorint les seves atencions i desenvolupament global en un ambient que els hi presta atencions individuals.

L'últim aspecte a remarcar en aquest punt, consisteix en fer palès que el relatiu baix número d'acolliments, sobretot en família aliena, pot tenir a veure amb la llarga durada de la mesura de protecció. Fet que es contraposa amb l'ideal de temporalitat que significa els acolliments i que pot relacionar-se amb la dificultat per a constituir adopcions o a la per a poder dur a terme un treball per a la reunificació familiar (López, Montserrat, del Valle, Bravo, 2010:11)

Acolliments familiars en família extensa.

L'acolliment en família extensa és considerat per diferents autors com a una de les mesures de protecció temporal menys intrusives per a l'infant o adolescent, ja que permet mantenir i/o restablir la vinculació amb persones del mateix entorn familiar: avis, oncles, germans grans o cosins, per exemple. Aquesta modalitat permet mantenir la identitat familiar i no és necessari, en gran part dels casos, establir relacions de confiança o apropament, ja que aquestes, sovint, ja eren existents.

Les característiques generals, en relació al perfil de la família són (Montserrat, 2006; del Valle, Bravo, López, 2009) :

Perfil familiar	Avis , de procedència materna. On s'acostuma a trobar una àvia sola (vídua), seguit de tiets/tietes.
Edat mitja a l'inici acolliment	53 anys de mitjana, presentant una quarta part dels acollidors més de 65 anys.
Nivell estudis	primaris o sense estudis, en un nombre elevat de casos.
Nivell socioeconòmic	Treballen o reben una prestació de DGAIA en concepte d'ajudar a les despeses que pugui generar l'acolliment dels infants. La mitja d'ingressos mensuals és de 600 euros (Del Valle, Bravo, 2009). L'estudi de revisió de Del Valle, Bravo, López, Montserrat, Bravo, 2008: 80) Assenyala que en el 45% dels casos del seu estudi els ingressos

	anuals d'aquestes famílies oscil·laven entre els 6000 i 12000, sent només el 5% dels casos estudiats, superiors als 24000 euros/anuals.
--	---

Taula 4. Perfil famílies extenses.

Atès a les dades de perfil plantejades, convé presentar els següents punts, com a aspectes a tenir en compte per a la instauració d'aquesta modalitat d'acolliment i per a la posada en marxa dels sistemes de recolzament i seguiment:

- La motivació per a la constitució de l'acolliment és diferenciada en famílies alienes i extenses, obeint en el darrer cas, a un motiu de responsabilitat familiar. La possibilitat d'emergència de retrets o recels cap a la família biològica pot esdevenir una realitat a causa del coneixement i contacte amb aquesta circumstància. El maneig de la situació pot incidir en la dicotomia o ambivalència afectiva de l'infant o adolescent.
- Els acolliments en família extensa presenten un nivell de reunificació familiar baix (Montserrat, 2006:215). A vegades, tot i ser família extensa, no existeixen uns lligams afectius o de coneixença prèvia.
- L'assumpció de les guardes, les quals comporten un nou exercici de parentalitat, es donen, en part dels casos, en subjectes que ja no es troben en un moment evolutiu adient i coherent per a fer tasques de criança i que tenen una història personal marcada, o influenciada, pel fracàs personal on es presenta una sensació de " cansament amb l'edat i de deficiència de recolzament " (íbid: 218).
- Jiménez i Palacios (2009) sostenen que de mitja les famílies extenses compten amb una menor xarxa de recolzament social que els acollidors en aliena.
- La percepció d'aquestes famílies és de poc suport professional i econòmic. De la mateixa manera es dona una escassetat de formació prèvia i continuada, respecte la rebuda i/o oferta a les famílies alienes.
- S'observen però, resistències a l'acompanyament professional, ja que es tendeix a entendre a aquest com a una posada en tela de judici del seu procedir familiar. Segons dades de Bernedo et al (2010:99) el 57,1% de la mostra de famílies que van participar en el seu estudi van manifestar " que

necessiten més ajuts econòmics, però que no necessiten més assessorament ni per a ells, ni pels pares i els néts “.

Acolliments familiars en família aliena.

Els acolliments en família aliena es configuren com a mesures de protecció on els guardadors dels infants i adolescents són famílies sense nexes de parentesc, les quals ofereixen el seu: habitatge, cura i medi social com a bastida de suport per al desenvolupament d'infants, que degut, a una situació de desestructuració familiar, no poden romandre amb la seva família de manera, més o menys transitòria.

Les característiques generals, en relació al perfil de la família són, segons un recull de diversos articles i autors (del Valle, Bravo, López, 2009) :

Perfil familiar	Matrimonis, amb fills en el gairebé el 50 % dels casos donats.
Edat mitjana a l'inici acolliment	48 anys
Nivell estudis	Mig o superior en el 73% dels casos
Nivell socioeconòmic	En el 80% dels casos (Del Valle, Bravo, López, Montserrat, Bravo,2008: 80) , els ingressos de les famílies són d'entre 12.000 i 24.000 euros/anuals, presentant en la meitat dels casos uns ingressos majors a 24.000 €

Taula 5. Perfil famílies alienes.

Com en el punt anterior, es presenten aspectes a tenir en compte en el procés d'instauració i seguiment d'aquestes famílies, atesa la seva tipologia:

- El procés de validació i idoneïtat de les famílies per part dels ICIF, és considerat per algunes famílies com a quelcom molt exhaustiu que s'apropa a un procés de valoració i radiografia del propi sistema familiar.
- Aspecte motivacional que ha portat a decidir-se a dur a terme un acolliment. Es fa una entrevista en profunditat diferencial per a descartar motius que tinguin a veure amb l'adopció o la substitució de l'infant no tingut. D'aquesta manera es troba que els factors ideals per a fer front a un acolliment, són aquells promoguts per una finalitat altruista i social.

- El seguiment i suport, tot i les necessitats que puguin expressar les famílies, no és vist com una posada en tela de judici del mode educatiu de la família.
- Existència de xarxa de suport social i familiar.

Sistemes d'acompanyament actual. Fases del procés d'acolliment: validació i constitució.

Per tal de poder realitzar un breu marc de contextualització en els processos de seguiment que es duen a terme pels equips especialitzats respecte les famílies acollidores, extenses i alienes. Es descriuen els diferents sistemes d'acompanyament dels què disposen.

La descripció genèrica de les dues tipologies de famílies d'acolliment, permet apreciar diferències, tant en la seva composició, com en la seva motivació per a fer-se càrrec dels infants i/o adolescents. Els processos per arribar a constituir-se com a família acollidora, així com la seva implementació i seguiment, segueixen també camins diversos, trobant que, aquestes famílies, són ateses per equips de professionals de diferent índole, en gran part dels casos.

Procés de validació i constitució.

El procés de constitució general dels dos tipus de famílies recau en un tipus de motivació diferenciada. Mentre que en el cas de la família extensa la instauració, o regulació d'un acolliment ja establert, parteix de la necessitat de cobrir les carències i/o dèficits d'un altre membre de la seva família, l'acolliment en família aliena parteix d'una motivació diferenciada on, idealment, el rerefons és altruista. En aquesta línia, Amorós et al. (2003:123) exposen en el seu projecte que es troben diferències significatives en relació a la motivació per a iniciar el procés en els diferents tipus de famílies. Assenyalen, que a la seva mostra d'estudi, la motivació de les famílies acollidores extenses era més baixa que en les alienes, podent suposar que aquesta motivació ve donada pel sentit del deure de cobrir unes carències de cura donades en la pròpia família, més enllà d'una ideació de caire social o altruístic.

Els equips de seguiment compten, també, amb una diferenciació, majoritàriament. Els EAIA són els equips que s'ocupen de les famílies extenses, si bé, cal matisar que existeixen algunes ICIF que s'ocupen del seguiment d'aquest tipus de famílies, i que el projecte pilot 'La meva família m'acull' potencia el seguiment per part d'aquests darrers professionals, com es veurà més endavant. Els ICIFS són els equips encarregats de fer difusió i donar atenció a les famílies que s'interessen per les diferents modalitats d'acolliment, i en el cas present, a famílies alienes. Una vegada detectada la demanda d'instituir-se com a acollidors, els professionals realitzen un procés de validació i idoneïtat, on a banda de tenir en compte els aspectes econòmics i materials, es fa especial recalcament en les motivacions emocionals i afectives, per tal de veure que la motivació de l'acolliment no parteix de la carència d'un fill propi, i de la necessitat de suplir aquest buit. Realitzat el procés es procedeix a l'assignació de l'infant, en el cas de les alienes, i al procés d'acoblament.

Seguiment i acompanyament professional a les famílies acollidores.

Famílies acollidores alienes.

A Catalunya hi ha 13 ICIF⁶ repartides per tot el territori, a les quals les famílies es poden adreçar directament o guiades per l' Institut Català de l'Adopció i l'Acolliment (ICAA), servei a través del qual, reben les propostes de casos d'infants i adolescents. L'equip de professionals, a banda del procés d'idoneïtat i de l'acompanyament exhaustiu en el pla d'acoblament, durà a terme un suport i seguiment a la família, mentre duri el procés d'acolliment, tot tenint en compte la fluctuació del procés en el cas de que es prevegin cloendes o qualsevol altre tipus de canvi. Des de l'Administració es dicta un seguiment mínim i general per a totes les famílies⁷ i on l'estructura principal és la següent:

- 1 informe inicial al 3 mesos de constitució.
- 1 informe de seguiment cada 6 mesos.
- 1 informe de la 'veu del menor' cada tres mesos.

---

⁶ Dades extretes Dept. Benestar Social i Família, consultar bibliografia.

⁷ Les informacions respecte el seguiment realitzat han estat extretes de l'entrevista amb una professional d'un ICIF de Barcelona. Fragments de l'entrevista consultables a l'apartat d'annexos.

La '*Veü del Menor*' és un informe on es descriu allò observat de l'estat del subjecte: neguits, incerteses, etc. Aquesta entrevista amb l'infant/adolescent es pot fer en diversos contextos. L'informe de seguiment de la *situació de la família*, es fa en el domicili, per a poder valorar les interaccions en el context on es donen. S'entrevista la família, i es tracten els neguits que puguin haver sorgit a la '*Veü del menor*'. Des de l'ICIF es realitza el seguiment mínim marcat i s'afegeix aquell que a més necessiti cada família, en forma de contactes : físics, telefònics o enviament de correus electrònics, adequant-lo, sense freqüència concreta, a les necessitats existents i on les visites biològiques que realitzen els nens, quan les hi ha, s'aprofiten per a establir contacte.

Pel que fa l'ajut econòmic aquest ronda un mínim 326 euros per mes i infant, apujant aquesta quantitat quan hi ha visites biològiques, per tal de poder donar cobertura a les despeses de transport, i variant, en funció de l'edat o les necessitats d'atenció especial⁸. Des de la pàgina web d'AFABAR s'assenyala que l'ajut està prop dels 333 € i s'incrementa en raó de 97 € quan hi ha desplaçaments de més de 25 kilòmetres per a realitzar les visites biològiques. L'ajut considerat com a simbòlic, permet cobrir part de les despeses mensuals que generen l'atenció als infants i/o adolescents.

Famílies acollidores extenses.

Distribuïts per les demarcacions del territori hi ha 51 EAIA⁹, els quals duen a terme un ampli i complex treball de seguiment de casos d'infants i famílies en situació d'alt risc social. el qual inclou també l'acompanyament a famílies extenses. Tasca que s'afegeix a l'equip a finals de la dècada dels 90, fins llavors la duïen a terme equips específics de DGAIA (Llosada, Mayoral, Planas: 2012: 13). Els professionals dels EAIA tenen el doble encàrrec de fer front al seguiment de les famílies extenses i a l'acompanyament en els Plans de Millora a les famílies biològiques, d'aquesta manera es troba que ' l'elevat nombre de casos que han d'assumir els EAIA dificulta aquest treball intensiu' (Síndic de Greuges, 2009:141).

---

⁸ Dades extretes Departament Benestar Social i família, consultar bibliografia.

⁹ Dades extretes Ilistat Dept. Benestar Social i Família consultar bibliografia.

Malgrat no s'ha pogut aconseguir informació exhaustiva sobre el seguiment que es duu a terme, per part d'aquests equips, si que es coneix que d'acord amb l'article 122 de la LDOIA 14/2010, els equips tècnics han de realitzar informes de seguiment i evolució amb una periodicitat semestral on consti l'evolució de l'infant i/o adolescent i l'estat del context familiar on es troba. Es coneix que el seguiment que es realitza des de les ICIF que s'ocupen de famílies extenses té una periodicitat, mínima, semestral. Es duu a terme un procés de seguiment i suport de la família que inclou la realització d'un Pla d'Intervenció Familiar, PIF, (Morales, 2012: 104-111), on es realitza un pla de treball i uns objectius, centrats en la pròpia família.

L'ajut econòmic amb dades extretes i actualitzades de la pàgina web de la Generalitat¹⁰ és el següent, podent-se ampliar per circumstàncies especials:

- 326€ per als/les menors d'edat de 0 a 9 anys.
- 362€ per als/les menors d'edat de 10 a 14 anys.
- 393€ per als/les menors d'edat de 15 o més anys i fins que en compleixin 18.

Necessitats de les famílies i dificultats a les què han de fer front.

Les famílies acollidores s'han d'establir com a nucli sòlid i estable amb la finalitat d'oferir una bastida per al desenvolupament òptim d'un infant en situació de desemparament, i on el seu rol familiar és quelcom complementari i no substitutori del dels pares biològics, fins que aquest puguin reprendre les seves funcions tutelars de manera òptima. Des d'aquest punt, s'ha de tenir en compte que les necessitats i situacions a què poden fer front aquests tipus de famílies, són fluctuants, doncs mantenen interrelacions amb múltiples factors. Igualment, les diverses necessitats presenten també una especificitat en funció del tipus de família que es tracti, més enllà de la seva tipologia d'origen, i fent referència a la casuística de cada cas particular, tot i així, es presenta un llistat de les situacions comunes a les què les famílies han de fer front en els acolliments (Jiménez Morago, Palacios, 2008: 115)

- Necessitat de recolzament econòmic de manera regular i on es puguin tenir en compte despeses extraordinàries.

---

¹⁰ Dades extretes plana web Departament de benestar i Família, consultar bibliografia.

- Necessitat de recolzament psicològic: tant a infants com a famílies, en forma de teràpia individual com en forma de formació.
- Necessitat de recolzament i suport per al desenvolupament escolar.
- Necessitat de recolzament servei de protecció a la infància, des d'una doble perspectiva: tramitacions administratives i jurídiques; i treball de seguiment per part de grup de professionals implicats, amb formació i promovent l'estabilitat dels referents del procés.

El treball inicial amb els acolliments no es construeix, sempre, amb uns objectius ideats amb la noció de permanència, però es pot trobar que el perllongament de la pròpia mesura faci emergir situacions no previstes al començament. L'encaix de l'infant a la família com a un més, la dificultat en la recuperabilitat de la família d'origen, l'envelliment dels familiars, sobretot en els casos de família extensa o el maneig de les situacions administratives han de ser processos fluctuants a tenir en compte per tal d'incloure'ls en els objectius a treballar en el sistema d'acompanyament. D'aquesta manera, les necessitats expressades de les famílies, derivades de la seva experiència vivencial i subjectiva, es contraposen, a voltes, amb les necessitats normatives previstes des de l'Administració.

Anàlisi informació.

Composició dels acolliments.

Els perfils familiars que es troben més freqüentment en els acolliments familiars, segons la seva tipologia, han estat comentats anteriorment. Si prenen com a referència els dos casos, un de família extensa i l'altre de família aliena, podem considerar que:

- El perfil familiar de N., s'adapta als estàndards majoritaris descrits a la literatura, tot essent àvia materna i instituint el seu acolliment als 62 anys. Viu amb el seu marit, i rep el suport de les seves altres dues filles. Atenent als criteris socioeconòmics i culturals, es troba que el seu cas pot considerar com al corresponent a la minoria d'aquest tipus de famílies (Del Valle, Bravo, López, Montserrat, Bravo, 2008: 80) on el nivell adquisitiu i de formació és alt.
- El cas de L., representa els nous perfils d'acollidors, on una família monoparental, considerada com a "la forma mínima de subsistència familiar" (Freiría, Quiñonero, 2012:48), és validada. Tret d'aquesta característica, la resta de dades s'adapta al perfil tipus de família acollidora aliena.

Motivació i coneixement institucions.

Les dades obtingudes a les dues entrevistes, s'escauen amb allò assenyalat en la literatura.

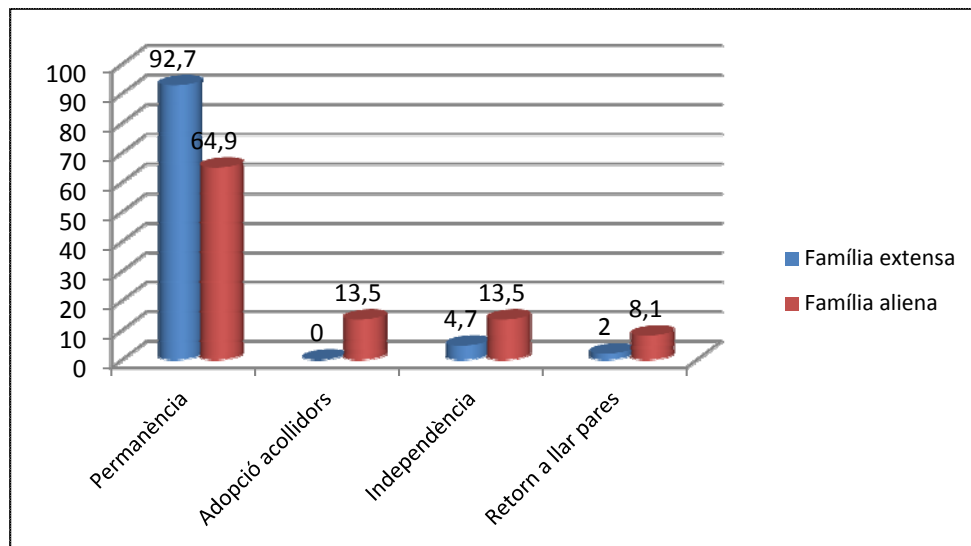
- L'acolliment familiar en modalitat extensa, dut a terme per N., neix d'una motivació de compensació de dèficit familiar i del sentiment de responsabilitat cap a la seva pròpia filla i néta. De fet tal i com s'assenyala a l'entrevista: " no és la manera com pensava passar la meva jubilació". El coneixement i interès per a exercir la guarda, s'esdevé del propi desenvolupament de la situació.
- En el cas de L., família aliena, la seva motivació general és de caire social. Comença a interessar-se per l'acolliment a través del contacte amb famílies acollidores en la seva feina, fet que la porta a plantejar-se la possibilitat de realitzar ella mateixa el procés i a cercar, per compte propi, informació i llocs on dirigir-se.

Durada i permanència dels acolliments.

En relació a la durada mitjana dels acolliments i la seva previsió de funcionament, es troben les següents dades (Del Valle, Bravo i López ,2009:39; Del Valle, López, Montserrat, Bravo: 2008: 80 i següents) :

- L'acolliment té una durada mitjana de 5,1 anys (DT: 3.5) en família aliena i de 6,6 anys (DT: 5.08) en família extensa.
- La previsió de finalització de l'acolliment per reunificació familiar és, relativament baixa, no superant el 20% en cap dels dos casos.
- En un 23% del casos les famílies alienes fan acolliment múltiples, mentre que en el cas de les famílies extenses el percentatge és del 34%.

Val a dir que la durada i permanència dels acolliments varia i oscil·la en funció de cada cas particular, però es troben els esmentats paràmetres bàsics. D'altra banda, es presenta un gràfic, on a través d'una mostra de 107 casos d'acolliment a nivell estatal, 22 a Catalunya, es duu a terme una representació del transcurs i previsió d'ubicació després de la finalització de la mesura:

Gràfic 1. Dades i taula extretes: Del Valle, J.F., Lopez, M.; Montserrat, C.,; Bravo, A. (2008: 112) *El acogimiento familiar en España. Una evaluación de resultados*. Observatorio de la Infancia. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

- L'acolliment en família extensa de N. es constitueix fa sis anys pel que s'escau amb la mitjana temporal descrita. La seva previsió de temporalitat és de permanència, més enllà de la majoria d'edat, dada que també s'adapta al què es descriu en el gràfic, on en el 92,7% dels casos, es constitueix un

acolliment permanent. Assenyalar, que N., creu probable incorporar també a la néta petita a l'acolliment quan aquesta tingui més de sis anys, i tot i ser una suposició, estaria en línia amb el que es preveu per estadística acumulada.

- L'acolliment de L. es constitueix fa 10 mesos, pel que no es pot comentar res en relació a la seva adaptació a la mitjana esperada. No es presenta encara una temporalitat concreta, sinó que es conforma un acolliment simple on la previsió de retorn coneguda és a 'mig termini' i es preveu anar fent renovacions de la mesura d'acolliment simple.

Temps d'espera per a constitució acolliment.

Montserrat (2008 a López, Montserrat et al, 2010:276) indica que els acolliments en família extensa es conformen de manera immediata en el 96,5% dels casos, mentre que les propostes d'acolliment en família aliena són immediates en el 53% casos, presentant un temps mig d'espera de 2,5 anys. Període durant el qual, els infants acostumen a romandre en una institució.

- L'acolliment de N. es duu a terme de forma immediata, sent la forma en què s'instaura aquest l'inici del desajustament i desacord amb el procedir dels tècnics.
- En el cas L., el temps d'espera és de 4 mesos després de finalitzar el seu procés de validació. Es desconeix, però el temps d'espera de l'infant en el recurs on vivia.
- C., educadora de CRAE, expressa la seva vivència en relació al temps d'espera dels nens, el qual estima d'acord la previsió que apareix a la bibliografia. Indica que el temps d'espera és elevat, presenta un cas que porta 4 anys esperant : "Com van dir a les jornades [es refereix a jornades tècniques de SAF-DRECERA del 20 de març de 2015], a partir dels 9 anys, és difícil trobar un acolliment, passen a [família] col·laboradora."

Sentiments soledat i suport.

D'acord amb els descriptors anteriors, les famílies acollidores extenses, tenen una xarxa de suport social inferior a la de les famílies alienes, pel que presenten una menor probabilitat de poder exterioritzar els seus sentiments i/o neguits respecte la situació que estan vivint amb altres persones o compartir el procés

de nova parentalitat. Es creu important que les persones amb les que es pugui compartir l'experiència no siguin tècnics, per tal de minimitzar la probabilitat de rebre una informació esbiaixada, per temor a ésser jutjat. El fet de poder exterioritzar les experiències viscudes minimitza el sentiment d'aïllament i soledat i permet disminuir també la sensació de "ser un cuidador permanent" (Montserrat, 2007:129) , sobretot en famílies extenses.

- L., manifesta rebre suport dels seus pares i de la seva germana, amb els quals pot compartir la tasca de criança i els dubtes que sorgeixin. Davant la pregunta de si coneix altres famílies acollidores, respon que sí, però que no hi té contacte. Coneix també associacions d'acollidors, però encara no ha trobat la necessitat de posar-s'hi en contacte.
- N., explica que compta amb el suport del seu marit i de les seves altres dues filles (adultes i independitzades) per a compartir l'experiència i criança en diferents moments. No coneix altres famílies que es trobin en la seva situació i tampoc ha buscat cap associació de famílies acollidores. Comparteix alguns dels seus neguits amb la seva xarxa íntima d'amistats, on si bé, no troba experiències compartides, troba un espai per a ser ella individualment i on poder expressar-se.

Taxa de ruptures.

El major nombre de ruptures en els acolliments es situa en l'adolescència, on pel moment evolutiu, la cerca i formació d'una identitat pròpia , és un moment on acostuma a donar-se un alt índex de conflictivitat en sí de l'estructura familiar. En el cas de les famílies acollidores, es troba que la taxa de ruptures s'acosta al 25% en família aliena i al 17% en família extensa .

De les entrevistes realitzades l'única que fa referència a les ruptures és la de C. (educadora de centre).

- L'educadora explica la vivència de dues ruptures d'acolliment en família aliena. Una ruptura es dona en el procés d'acoblament, per situacions pròpies de la família i l'altre en l'acolliment constituït, per problemes de relació i conflictivitat entre l'acollidora i la nena gran, en una franja d'edat preadolescent.

Les dades obtingudes, però, no ens permeten concloure una adaptació a les dades que figuren a la literatura.

Visites a família biològica.

L'existència o no de visites biològiques, el lloc, durada i acceptació per part, tant de la família acollidora com de la família biològica, és un altre punt a tenir en compte, tant en el desenvolupament de l'acolliment, com en la gestió i tracte que se'n fa d'ell des de l'acompanyament tècnic. Del Valle, López, Montserrat i Bravo (2008:99) assenyalen que el lloc més freqüent per a fer visites, en família aliena, és un punt de trobada regulat per tècnics, mentre que per família extensa, la seva pròpia llar.

- En el cas de L., les visites són quinzenals. Ella porta l'infant a un punt de visites i allà una tècnica de l'ICIF s'encarrega de supervisar i gestionar la visita.
- N., explica que en un principi les visites es feien a dependències EAIA tres cops per setmana. Actualment, les visites amb la mare les fa la família a la pròpia llar, o en un lloc triat per ells mateixos, de forma setmanal. D'altra banda, hi ha visites quinzenals amb el pare, sense supervisió, on va la nena sola.

En aquest sentit, Montserrat (2007:117) destaca l'ambivalència en "intentar combinar l'estimació vers el pares dels nens i la protecció vers els néts (com a) una tasca difícil", en el cas de les famílies extenses. Així, per tal de regular les dinàmiques que puguin ocasionar-se en les visites familiars, es valora positivament que pugui haver un tècnic per a supervisar-les, com en el cas dels acollidors aliens. L'aportació dels mitjancers en la gestió de les visites és la següent :

- E. Destaca que és important el paper a fer "també en la relació que mantinguin amb els seus pares, procurar que siguin adequades a l'interès de l'infant."
- M., l'acompanyament a les visites "s'aprofita també per a establir contacte amb els infants i la família acollidora."

Valoració suport econòmic.

L'ajut econòmic que reben les famílies, com a suport a les despeses ocasionades per l'acolliment, és un tema de controvèrsia, ja que en ocasions, no és suficient per a ajudar a les famílies. En el cas de les extenses, on la situació econòmica és més fràgil, majoritàriament, aquest ajut es pot considerar insuficient, i es pot plantejar la hipòtesi de si es propicia una situació de manteniment de vulnerabilitat socials dels infants, per qüestió econòmica, una vegada es troben en situació d'acolliment.

- N., rep uns 300€ mensuals, per la seva situació personal, els considera un ajut, és conscient que amb situacions econòmiques més fràgils aquesta quantitat no és suficient.
- L., no matisa la quantitat rebuda, però diu trobar-la correcta. L., fa l'apreciació que durant el seu període de validació s'estudia el seu estat econòmic, on es valora favorablement, el fet de posseir béns immobles. La seva reflexió neix de si aquest ha de ser un motiu favorable per a una validació i estableix una connexió entre la quantitat de l'ajuda, l'estudi econòmic previ i la possibilitat d'esdevenir acollidor.
- M., assenyala i coneix les quantitats que s'assignen a famílies acollidores alienes, considera que no és una quantitat elevada, però creu que si aquestes quantitats augmentessin es podria iniciar un debat sobre si la motivació de l'acolliment per caire altruista o econòmic.
- E., destaca com a una mancança del sistema l'aportació econòmica que es fa a les famílies extenses.

Acompanyament i seguiment tècnic durant procés d'acolliment.

El procés d'acompanyament que es pot oferir a les famílies suposa un continu on els tècnics, a banda de realitzar un control i seguiment de la qualitat presents en l'acolliment cara l'infant, ofereixen un suport a les famílies per tal de promoure processos favorables respecte el desenvolupament de les situacions que es vagin presentant.

Es destaca, però que el seguiment que es realitza en les dues tipologies familiars segueix camins diferenciats, en part degut als diferents equips tècnics que hi prenen part.

Es rep seguiment?

Bernedo i Fuentes (2010: 96) presenten al seu article un estudi de 54 casos de famílies acollidores extenses a la província de Màlaga, on es fan paleses les necessitats i satisfaccions percebudes durant el procés d'acolliment. Es recullen les següents dades, adaptades dels seus resultats:

	Es manifesta com a rebut	Es manifesta com a no rebut
Informació sobre el procés d'acolliment	5.7%	94.3%
Assessorament educatiu i relacional a cuidadors	2.9%	97.1%
Cap tipus de seguiment	36%	64%

Taula 6. Font: Extret i adaptat de Bernedo i Fuentes (2010) Necesidades de apoyo y satisfacción en acogimiento en familia extensa.

Les dades presentades indiquen que els acollidors de l'estudi perceben una manca de seguiment en relació als tres paràmetres esmentats. Pel que fa als casos de les entrevistes, tant en el cas de les família extensa com aliena, l'acompanyament tècnic és present en ambdós casos, si bé, la valoració i percepció d'aquest, és diferenciada, tant pel que fa a qualitat com a la seva quantitat.

- N. manifesta que en l'actualitat és seguida pels Serveis Socials de Base, tot i que inicialment era seguida per l'EAIA de zona, i a causa de les queixes presentades, se'ls va derivar a un altre equip específic, del que tampoc va quedar satisfeta. La periodicitat dels seguiments no queda concreta, tot i que apunta a una relativa freqüència, sobretot en el cas del segon equip.
- L., és seguida pel mateix ICIF amb el que va realitzar el procés d'idoneïtat. Durant aquests període, ha rebut una visita al domicili, una sessió individual amb l'infant i els contactes donants a través de les visites biològiques, aspectes que corresponen amb allò previst des dels ICIF.

En ambdós casos, es rep suport professional, malgrat en el cas de la família extensa cal destacar el triple canvi de referents durant el seu procés. La disconformitat del procés en aquest darrer cas, es mostra coherent amb l'estudi realitzat a famílies extenses a Barcelona per Montserrat. L'autora analitza la situació des de la perspectiva dels acollidors, els infants i els tècnics. Entre altres dades s'assenyala que es pot millorar l'acompanyament a nivell econòmic i legal, i de la mateixa manera es mostra una resistència de la família a la intervenció dels professionals (Montserrat, 2007: 139-142).

Informació rebuda a l'inici i sentiment d'importància en el procés.

Es considera el grau de pertinença de la informació rebuda de manera prèvia al procés i si els acollidors perceben que són part important en la situació, tot podent emprendre iniciatives o sentint que es demana el seu consentiment:

- N., considera insuficient la informació rebuda inicialment, el seu acolliment es va donar de manera immediata amb una retirada a les dependències de DGAIA, pel que creu que no tenia altra opció que establir-se com a acollidora. Percep que la seva importància com a guardadora com a molt baixa, en tant que no s'ha sentit escoltada davant les seves propostes d'intervenció cap a la filla, etc. Explica que les queixes o suggeriments realitzats per la família, en relació a com afrontar el pla de treball amb la filla, no han estat escoltats.
- L., considera que la informació rebuda sobre el cas concret, ha estat de caire descriptiu sobre el nen, però sense entrar en detalls sobre l'àmbit familiar. Respecte si és part important en el procés, no hi ha informació concreta.
- M., fa referència al moment previ com al d'una presentació del cas per a veure si hi ha una adaptació de perfils entre l'infant i la família: "l'adaptació a proposta infant rebuda a disposició de famílies de cada ICIF, sinó es retorna informe proposta a ICAA."

Diferències de suport rebut entre el procés d'acompanyament previ a l'acolliment i moments posteriors.

A mida que avança l'acolliment es percep un menor suport dels tècnics, per part de les famílies, sent una de les causes el distanciament dels contactes realitzats (Amorós et al, 2003:154).

- L., assenyala una diferència de seguiment entre el moment de validació i el de posada en marxa de l'acolliment. Actualment es sent menys observada i assenyala que durant el procés de validació es sentia examinada de manera exhaustiva: “Hi ha moments en què penses que t’han de mirar del dret i del revés perquè...et donaran un nano!! I s’han d’assegurar a qui li donen”, que trobant justificables, múltiples aspectes, d’aquest tipus de validació.
- N., la seva percepció ha estat d’incomprensió i manca de connexió amb els diferents professionals amb qui ha compartit el procés d’acolliment, sobretot en un inici. El seu sistema de suport, marcat pels canvis d’equips, ha influït en els acompanyaments realitzats, tot i que expressa una insatisfacció general.
- M., explicita en el seu discurs, el sistema de visites i seguiment mínim plantejat des de l’Administració i afegeix que en cada cas es pot aplicar el seguiment que es valori necessari, en funció de les necessitats. Matisa, al final de la seva aportació, que altres actors, referint-se a associacions d’acollidors, mostraran una percepció molt diferenciada a la presentada respecte el sistema d’acompanyament què s’ofereix.

Formació rebuda:

L’estil educatiu que duguin a terme els acollidors té gran importància en la manera com l’acolliment es durà a terme. Rosser (2011:734) assenyala que la finalització dels acolliments pot venir marcada per la utilització d’un estil educatiu autoritari, i on l’adolescència, com a moment evolutiu de conformació de la identitat, pot resultar ser un motiu de ruptura. La importància del seguiment i formació continuada radica en poder acompanyar a les famílies en els diferents moments del procés, per tal d’orientar i assessorar, des d’una manera psicològica i educativa, com dur a terme la criança dels infants i adolescents.

Montserrat (2007:58) comenta que “si s’apliquessin els estàndards dels acolliments en família aliena, una part d’aquests [es refereix a família extensa] no serien acollidors a causa del seu estil i capacitat parental, o de la seva edat o del seu estat de salut.” L’afirmació de l’autora, a banda de fer una reflexió sobre els diferents paràmetres de validació d’unes famílies i altres, fa recalcament en la importància d’una oferta de formació, inicial i continuada, cap a les famílies extenses.

- N., destaca no haver rebut formació en el seu procés d'acolliment, ni de manera prèvia ni durant la conformació d'aquest. Ella, per les seves pròpies inquietuds i mitjans, ha cercat suport i formació dels professionals que ha considerat.
- L., va rebre formació durant el seu procés de validació, en el que porta d'acolliment, no ha rebut formació, si bé, no es considera rellevant, pel curt període que aquest porta en curs.
- E. (tècnica d'ICIF famílies extenses) respon que el tractament a través de grup d'ajuda, on es poden tractar temes d'interès per a les famílies i partint de la seva realitat, suposa quelcom important, però que s'ha de tractar amb cura: : “Està també en funció de la necessitat que en vegin, del profit que en treguin, etc.”
- M., des de l'ICIF (famílies alienes) s'ofereix una formació voluntària de manera continuada, i es mantenen disponibles per a ajudar a les famílies a resoldre els problemes o situacions que puguin anar sorgint.

Les informacions extretes per part de les 4 informants, responen des del caire de la formació i el suport, sense fer incidència en els estils educatius i en la seva repercussió en l'acolliment, tot i que es destaca la proposta de disponibilitat dels tècnics per afer suport en les tasques de criança.

Satisfacció amb el seguiment.

La satisfacció amb el seguiment, es troba influenciada per múltiples factors, els quals tenen repercussió en la valoració global que es faci d'aquest. Tanmateix, el fet de tractar-se d'un procés, relativament llarg en el temps, fa que hi hagi aspectes que poden ser canviants en el temps i, on la fluctuació dels múltiples factors que hi tenen incidència, modula i afecta a la valoració global. A la següent taula es reflecteixen les opinions d'una mostra estatal d'acollidors, de famílies extenses i alienes, on 105 persones responen un qüestionari, en relació a la valoració que fan de punts sobre la seva satisfacció amb el suport professional.

	Número	Mitja	Desviació típica
Recolzament professionals als acollidors/es.	105	3,533	1.301
Sensibilitat dels tècnics cap a les necessitats dels acollidors/es.	102	3.558	1.432
Grau en què els tècnics han tingut en compte les opinions i criteris de les famílies acollidores	103	3.611	1.373
Qualitat de la informació rebuda (refereix a processos, documentació, etc)	97	3.793	1,098

Taula 7. Dades extretes i adaptades de : Del Valle, J.F., Lopez, M.; Montserrat, C.,; Bravo, A. (2008: 138-139) *El acogimiento familiar en España. Una evaluación de resultados*. Observatorio de la Infancia. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales

Tenint en compte les dades presentades, es contempen les obtingudes a les entrevistes:

- N., sent que no ha comptat amb el suport dels equips tècnics. En demanar-li quin equip l'acompanya, dubta en dir el nom i finalment, explica el seu pas per diferents serveis. La manera en com es va constituir l'acolliment i el malentès amb el primer equip intervinent, ha marcat la seva percepció. D'aquest equip, ella manifesta haver sentit poca empatia i sensibilitat. Posteriorment, ha tingut dos canvis més d'equips. Del segon equip valora les visites a domicili i el tractament psicològic que se li ofereix a la néta, si bé assenyala la reiteració dels temes tractats en les visites, i la percepció de que el tècnic no entenia el cas; el seguiment terapèutic no es considera adient a les necessitats. Del tercer equip, valora que quan hi va, es sent atesa, però manifesta que no rep seguiment.
- L., sempre ha rebut seguiment per part del mateix equip. Es manifesta conforme amb el tracte i informacions rebudes, destacant la diferenciació d'aquest seguiment durant el procés previ a l'inici i el període posterior. El canvi dels ritmes en els acompanyaments o dels propis processos, el troba encertat, i la proposta d'un acoblament progressiu, en funció a les necessitats de l'infant, l'ha trobat adient en correspondre també al seu ritme personal: 'Jo també ho necessitava'. Ella assenyala que per les necessitats que presenta i el temps que porta duent a terme la tasca de guardadora, el seguiment rebut

és l'adient. Els neguits sorgits, els ha compartit amb gent del seu entorn proper i valora positivament la disponibilitat que presenta l'ICIF davant els seus casos de dubte.

D'igual manera es té en compte la percepció dels tècnics sobre els processos de seguiment. Amorós et al. (2003) troben en el seu estudi que els tècnics valoren la col·laboració de la família extensa en el procés d'acompanyament com a satisfactòria en un 50% dels casos. S'assenyala que "la manca d'imparcialitat de la família respecte la problemàtica que presenten els seus familiars [...] on part del malentès amb els equips tècnics procedia de la diferència de concepció i tractament dels (familiars)." (ibid, 2003: 152). Pel que fa a les famílies alienes, consideren que la seva col·laboració "es veu influenciada per la permanència o no de la mesura".

- N., expressa que no s'ha tingut en compte la seva idea de com tractar a la seva filla i que els tècnics han obviat els seus coneixements sobre ella, tot sentint-se invalidada.
- M., manifesta que ofereixen un suport adient a cada cas, variant la freqüència dels contactes. Fa recalcament en que les percepcions de seguiment per part de les famílies acostumen a ser diferenciades a les dels tècnics. Explica el cas d'una família que va contactar amb l'ICIF per a expressar l'absència de visites. En la mateixa línia diu que els membres d'AFABAR segurament expressaran una visió molt diferent del ritme i freqüència de visites; per tal de poder tenir una base sòlida de justificació duen a terme un registre acurat de totes les interaccions que es fan amb les famílies.
- E., en relació al seguiment amb les famílies extenses, destaca la dificultat que existeix "quan la família no percep la necessitat d'ajut o viu l'actuació dels professionals com una intromissió en les seves vides o decisions", fet que propicia, sovint, una intervenció articulada des del binomi distància-disponibilitat.

Percepció de formació dels tècnics .

L'informe del Síndic de Greuges (2013:27) parla sobre la necessitat de comptar amb tècnics especialitzats en els acolliments familiars on més enllà dels

estudis universitaris de base, es compti amb formació i experiència amb infància en situació d'alt risc social, drets dels infants i intervenció familiar. En aquest sentit s'assenyalen les següents percepcions:

- N., considera que la tècnica que feia les visites domiciliàries, pertanyent al segon equip que l'atén, tenia poca formació i coneixements sobre els àmbits de psicopatologia i diversitat cultural. Assenyala que les en les seves visites es tracten temes de manera reiterada, però que sent que no acaba d'entendre la situació, per no tenir coneixements acurats de com tractar les diverses realitats.
- C., relata des de la seva experiència en els processos inicials dels plans d'acoblament. Destaca la manca de formació i experiència d'alguns dels professionals: "Hi ha gent amb poca experiència i formació, i això es nota [...] Veus a la família neguitosa, i amb ganes de fer preguntes... i mires al tècnic... i depèn de qui sigui, t'entren ganes de parlar tu, perquè veus que no capta res del moment [...] d'altra banda hi ha gent molt preparada també, i que ho fa molt bé, al menys la part de feina que nosaltres veiem. "

Número de casos atesos pels tècnics .

Per tal de poder oferir una atenció adient als infants i les seves famílies acollidores, s'ha de poder tenir en compte els horaris d'atenció a les famílies, els quals han de ser compatibles i coherents amb els de les pròpies famílies i les seves dinàmiques i la ràtio de casos a la que s'ofereix atenció, situada en 40 infants per cada membre de l'equip (Llosada, Mayoral, Planas: 2012: 15).

- M., en el seu cas l'equip conformat per : 2 psicòlogues, 2 treballadores socials i 2 educadores. Ofereixen atenció a 80 casos a l'any. Matisa que en poden portar més, per tancaments d'expedients de casos degut a : ruptura de l'acolliment, retorn amb la família biològica, finalització dels acolliments d'urgències, etc. Fan atenció en horari d'oficina entre setmana, si bé, es poden concertar cites fora de l'horari.
- E., explica que forma part d'un equip educatiu de dues persones (treballadora social i psicòloga) on es dona atenció a uns 70 casos per any. Ofereixen atenció en horari d'oficina entre setmana, si bé, es poden concertar cites fora de l'horari. Com a fortalesa respecte que sigui el seu equip qui atengui a

famílies extenses, assenyala que: “ es pot treballar de manera més específica i continuada els acolliments, mentre que els EAIAs, sovint, han de prioritzar les urgències amb les què es troben.”

Dificultats en el procés.

- N., destaca, a banda de les dificultats sorgides amb la interacció amb els tècnics, les dificultats personals en la manera en com articular el seu procés de jubilació amb la nova tasca de parentalitat i amb les dificultats que presenta la seva filla per a poder assolir els diversos punts del seu pla de treball.
- L., com a únic punt remarcable, destaca el fet d'haver de demanar autoritzacions a l'Administració per a realitzar determinades coses, considerades com a normals, com per exemple sortir de vacances fora de la comunitat.
- M., assenyala les dificultats en l'obligatorietat de realitzar informes dels punts de vista dels infants menors de 5 anys, trobant que algun altre tipus de font d'informació podria ser més útil.
- C., assenyala la dificultat de trobar una manera en com poder articular els processos d'acompanyament i formació, sobretot en els casos de família extensa, tot minimitzant les resistències familiars davant els processos tècnics.
- E., en la mateixa línia, assenyala la dificultat de poder accedir a determinades famílies, davant la seva poca acceptació davant la intervenció professional. També assenyala la manca de suport econòmic per a la intervenció, i les pròpies famílies, i el baix número de professionals existents en aquesta modalitat d'atenció.

Propostes de millora.

- N., proposa un canvi en el sistema d'acompanyament general, on , d'una banda, els professionals tinguin una bona base de formació, per poder donar suport a les famílies i de l'altra, que les famílies siguin part important en el procés: ser escoltades i que la seva opinió sigui vinculant en alguns aspectes.

- L., assenyala el tema de gestió administrativa, en quant als permisos a demanar a l'Administració.
- C., considera que per agilitzar l'assignació de casos, s'hauria de disposar d'una base comuna d'expedients per a tots els ICIF gestionada des de l'ICAA.
- E., com en el cas anterior, creu que s'hauria d'augmentar el número de professionals que es dediquessin a la tasca d'acompanyament de manera específica i exclusiva, així com un augment de la dotació econòmica per a oferir ajudes a les famílies.

Discussió.

Discussió sobre les dades.

Com ja s'ha comentat anteriorment, el baix nombre d'informants amb què s'ha pogut comptar per a la realització d'aquest treball no permet extreure dades concloents, sinó que permet establir una comparació entre les dades obtingudes amb la dels diferents estudis consultats.

En relació als dos primers objectius específics, es realitza la discussió dels resultats:

- Conèixer el tipus de seguiment, en les seves diferents variables: temporal, econòmic, etc, que es realitza de les famílies d'acolliment
- Evidenciar les diferències de seguiment entre les dues tipologies de família, atenent a la seva idiosincràsia i diferenciació de necessitats.

Discussió dades sobre perfils família.

Les dades respecte els perfils de família, en relació a l'edat, composició de les llars, nivell socioeconòmic i cultural, o la motivació inicial per a realitzar l'acolliment, permeten establir una diferenciació general entre les dues tipologies de famílies. Val a dir, que el perfil de cas obtingut en l'entrevista a família extensa no es correspon amb el perfil mig descrit a la literatura.

Les diferents característiques familiars poden portar a pensar si nuclis familiars més vulnerables poden constituir-se com a guardadors i preservadors d'infants i adolescents que ja han viscut situacions de gran risc social. Les dades observades en relació a l'edat dels acollidors de família extensa o el seu perfil socioeconòmic més fràgil, són les que precisament fan obrir aquesta reflexió. Pinazo-Hernández i Lluna (2012:18-20) assenyalen que aspectes com la manera com s'institueix l'acolliment o la possible relació conflictiva entre acollidors, infants i família biològica, poden suposar una triangulació que afecti el curs del procés i que faci que l'acolliment presenti pocs factors de protecció. En la mateixa línia, Rosser (2011:736) planteja que potser l'acolliment en família extensa "no és sempre el més desitjable [...] i (que) l'opció per aquest tipus de

famílies requereix una anàlisi minuciosa del perfil dels acollidors per a comprovar que compten amb les característiques necessàries per a fer front a l'acolliment." Tenint en compte que dins l'acolliment familiar la modalitat en família extensa és la més comuna, tant a Catalunya com a la resta de l'Estat, cal poder oferir els mitjans i estratègies necessàries per a que aquest tipus de mesura protectora pugui articular-se com a un factor de protecció vers l'infant o adolescent més enllà dels aspectes que puguin configurar-se com a factors de desprotecció.

Sembla doncs, que la facilitació d'equips específics de seguiment, resulta quelcom adient en el suport que s'ofereix a les famílies, ja que la seva finalitat d'acompanyament estriba en el tractament específic d'aquestes necessitats, tot fent èmfasi en la promoció de mesures socioeducatives que minimitzin els factors menys enfortits o desenvolupats en les famílies.

Discussió sobre factors intervinents en el curs de l'acolliment.

Es duu a terme la discussió dels resultats en funció de les variables que influeixen en el desenvolupament de l'acolliment sense incloure explícitament les tasques a fer en l'acompanyament dels professionals, com poden ser:

L'acceptació de les visites biològiques és important que cara els infants, ja que "s'ha d'acceptar la presència psíquica, física de la família biològica [...] per tal d'evitar que el menor desenvolupi un conflicte de lleialtats" (Balluerka et al, 2002: 570). Les dades obtingudes de la literatura i les entrevistes, indiquen que en gran part dels casos les visites amb la família d'origen es gestionen de manera diferenciada en famílies extenses i alienes, sent en el cas de les primeres, de gestió autònoma. En els casos en què es presenta un grau de conflictivitat entre la família d'origen i l'extensa, convé establir un acompanyament i mediació des dels equips tècnics de suport i tal i com assenyala Montserrat (2007: 150-151) " treballar amb els acollidors el seu doble paper de protectors del nen/a i de donants de suport als pares biològics."

Els sentiments de soledat dels acollidors, és una altra de les variables destacables, sobretot en famílies extenses, a causa de la menor disposició d'una xarxa social de suport. L'aïllament pot presentar-se sota una ambivalència també en l'acceptació o percepció de suport per part dels professionals cap a les

famílies. La resistència, doncs, pot erigir-se com a un doble factor de soledat, pel que trobar altres vies de compartir l'experiència i el neguit suposen una garantia de seguiment del procés sense que la família es pugui sentir posada en tela de judici, sobretot en el cas de famílies extenses. Pel que fa les famílies alienes, aquestes, en relació a les mitjanes estadístiques, compten amb una xarxa social més consolidada que els anteriors i troben els factors de judici o valoració social dels tècnics com a menys intrusius, en part també, degut a la casuística familiar deslligada de tota relació amb la família d'origen.

En relació a la temporalitat de la mesura s'observa una alta permanència de les mesures d'acolliment, tant en el descrit a la literatura com en el cas de l'entrevista en família extensa. Cal matisar que l'acolliment en família aliena vist a l'entrevista, s'ha constituït fa pocs mesos. Del Valle et al (2008:173) fan referència a que l'alta permanència de la mesura té com a factor positiu l'estabilitat que s'ofereix als infants i adolescents cara el seu desenvolupament, però per contra, això afecta a la disponibilitat de famílies d'acollida alienes i al fet de que es fa necessari replantejar un sistema d'acompanyament per a poder garantir els resultats positius de la implantació del recurs de protecció. La durabilitat de les mesures s'estén més enllà de la majoria d'edat en molts casos, com s'ha vist en l'apartat referent a la temporalitat de l'anàlisi de dades, però el sistema de protecció finalitza als 18 anys, fet que produeix que a partir d'aquest moment es finalitzi el seguiment i suport tant tècnic com econòmic a les famílies. López, Montserrat, Del Valle i Bravo (2010: 279) proposen en aquest sentit, ajustar els criteris d'acolliment permanent ja que sovint es pot emascarar una mesura d'adopció, pel que caldria redefinir els perfils i disposicions de les famílies que ho duen a terme. Tanmateix, és important poder tenir en compte el treball paral·lel realitzat amb la família d'origen cara la seva recuperabilitat i treballar per tal de minimitzar el temps d'espera dels infants i adolescents en centres institucionals.

El suport econòmic rebut per les famílies és quelcom també diferenciat en relació a la tipologia de família de la què es tracti. De fet, l'assignació en raó de compensació per les despeses que es puguin ocasionar al llarg de l'acolliment, resulta, a vegades, insuficient, sobretot si s'atén als estudis econòmics realitzats en les diferents famílies. Les famílies acollidores extenses, tenen de mitjana una

posició econòmica més fràgil que les alienes, pel que si han d'assumir la manutenció d'altres membres de la família es pot veure que la seva economia quedarà encara més debilitada. La reflexió sobre aquest punt hauria de ser, si no s'hauria de promoure un sistema de recolzament econòmic consistent i coherent amb les capacitats de cada família, i on l'ajut econòmic tingués la finalitat de salvaguardar el cobriment de les necessitats de l'infant o adolescent, per tal de poder garantir l'ús de serveis i béns per a garantir el seu benestar.

Discussió sobre seguiments oferts.

L'acompanyament ofert a les dues tipologies de famílies varia en els aspectes comentats anteriorment i en la manera en com s'articula el seguiment que se'ls hi ofereix. La diferenciació dels equips que fan atenció és un motiu de controvèrsia, en entendre que els EAIA, per la seva tasca complexa han de donar atenció a múltiples situacions d'urgència a banda del seguiment que puguin oferir a les famílies extenses. Els ICIF, per la seva banda, poden oferir un seguiment més exhaustiu en tenir la seva funcionalitat centrada en la temàtica de l'acolliment, pel que fa difusió i acompanyament.

En el cas de la informació i formació inicial rebuda, s'observa una diferenciació entre les dues tipologies de família, la qual es pot trobar lligada a la pròpia conformació del sistema de protecció. Les famílies alienes, realitzen el període de validació, en el qual s'exploren les seves motivacions, estructura familiar i se'ls hi ofereix formació. Sent en el procés d'assignació quan se'ls hi dona determinada informació sobre el cas que podran acollir. D'altra banda, les famílies extenses, per la conformació immediata del seu acolliment, no reben formació ni informació exhaustiva sobre el procediment que es durà a terme. En aquesta línia es destaca l'aportació d'Amorós (2002:233): "les famílies d'acollida formen part de l'equip i no són uns clients del servei.[...] ; cal que treballin de manera consensuada per tal d'assegurar el benestar, el desenvolupament, l'educació i les atencions necessàries a l'infant o jove", fet que inclou fer-les participants del procés amb la formació i informació que sigui necessària en els diferents moments de l'acolliment. Lligat a aquest punt es destaca la sensació de poca importància per part de les famílies, en referència a la seva demanda de consentiment o acceptació. Tal i com es mostra a la literatura i a les entrevistes,

les famílies expressen la seva poca rellevància en relació als canvis dins la pròpia mesura o la seva poca autonomia en quant a la gestió de tràmits administratius. El darrer aspecte no s'escau a l'àmbit d'actuació dels equips de seguiment, però sí té a veure amb la manera com l'Administració considera a les famílies. Reprement la cita d'Amorós, la concepció de les famílies acollidores com a un membre més de l'equip de la xarxa de protecció, permetria apoderar-les i dotar d'un sentit ampli, més enllà de la guarda i cura, la tasca que duen a terme.

Es torna a considerar la cita de que a mida que avança l'acolliment es percep, per part de les famílies, una disminució de suport, a causa del distanciament dels contactes dels professionals (Amorós et al, 2003:154), fet que pot resultar paradoxal si es té en compte l'alta permanència temporal dels acolliments. Tal i com s'ha vist a l'apartat de l'anàlisi de dades, el seguiment es troba diferenciat entre les dues tipologies de famílies, ja no només en relació als equips que donen atenció, si no a la freqüència i tipus de contactes establerts. Es ressenya la percepció de manca de sensibilitat dels professionals per a poder captar les necessitats dels acollidors o la diferenciació de seguiment percebuda entre el moment previ a l'acolliment i durant el transcurs d'aquest, en el cas de les famílies alienes. És cert, que el seguiment i control de com es duu a terme la mesura, és un aspecte delicat ja que s'ha de poder conjugar la manera per a deixar ésser a la família amb el fet d'estar disponible quan aquesta ho requereixi. A més a més, s'ha de poder treballar per tal d'interrelacionar el suport que s'ofereix a les famílies amb aquell ofert als infants i adolescents, per a complementar i optimitzar el seguiment. Així, el fet de fixar uns mínims de seguiment resulta quelcom encertat, sempre i quan el sistema pugui oferir una resposta de flexibilitat i adaptació al suport ofert en funció del moment en el què es trobi la família.

Comentar també l'afectació que pot sorgir en els canvis que es donin en el seguiment, a causa de la rotació dels professionals referents o de la variació dels equips que donin atenció, aspectes incidents en la manera en com es duu a terme l'atenció professional. Per això, la reiteració temàtica de la tècnica, suggerida per N. a la seva entrevista, o la manca de vinculació i confiança amb els serveis pels canvis continuats, són variables relacionades amb la qualitat de l'assessorament rebut per les famílies. S'ha d'afegir, en aquest punt, la important

incidència de la formació específica que tinguin els membres de l'equip per a fer front a l'acompanyament d'aquests tipus de famílies i la disposició, tant de recursos laborals com de la seva gestió, per a poder-hi fer front. Torna a aparèixer la idea d'un treball de suport per la dignificació i millora de la tasca, partint de la revisió de com es duu a terme l'acompanyament des dels professionals.

Per últim, fer menció a les propostes de millora que assenyalen els diferents agents que han participat a les entrevistes. Aquestes es troben diferenciades segons el rol que ocupa cada persona dins l'engranatge del procés. Les famílies aposten per un seguiment més acurat i professional, en relació a la quantitat i qualitat de l'atenció, tot proposant també una major gestió en la seva autonomia familiar. Per la seva banda, les professionals dels ICIF assenyalen una reorganització del seguiment que es fa dels infants, tenint en compte la diferenciació per edat, o l'augment de personal destinat a realitzar l'acompanyament per a poder oferir una millor atenció. Remarcable, l'aportació de la treballadora de CRAE, la qual proposa l'agilització de l'assignació dels casos a través de la creació d'una xarxa comuna d'expedients per tal de reduir els temps d'espera d'infants i adolescents en els recursos residencials.

Propostes sorgides.

Relacionat amb el tercer objectiu específic:

- Analitzar les necessitats, o mancances, detectades en els sistemes de suport existents.

Es presenten algunes de les iniciatives sorgides per tal de minimitzar alguns dels aspectes menys desenvolupats en els seguiments oferts des de les diferents institucions. Tenint en compte que les mesures d'acolliment són les de principal elecció quan hi ha situacions de desemparament en infants i adolescents, resulta de vital importància poder erigir una línia de treball que prioritzi el benestar tant dels infants com de les famílies acollidores que se'n fan càrrec.

Les dades obtingudes, a través de les entrevistes i de la bibliografia consultada, han permès construir una idea del sistema d'acompanyament que

s'ofereix a les famílies acollidores. El suport rebut s'observa que adquireix un caire diferenciat en funció de la tipologia de família a la que es destina, sent, en línees generals, menys consistent en el cas de les famílies extenses. Les demandes que sorgeixen en aquest sentit, van en la línea d'un augment de suport econòmic i tècnic, el qual esdevingui més freqüent o que es pugui adaptar a les necessitats de les famílies particulars. Arrel de les diferents circumstàncies i reflexions sobre els sistemes d'acompanyament i les seves possibilitats de millora, han sorgit diverses iniciatives, que ofereixen un tracte de seguiment i acompanyament des de diferents perspectives. S'observa, que la majoria de les experiències tenen com a diana les famílies acollidores extenses i presenten com a finalitat la creació d'una xarxa social de suport. Es destaquen les següents experiències:

- Avis-Néts: Associació creada l'any 2004 a Barcelona, per tal de donar suport a famílies extenses. Neix de la necessitat d'exterioritzar les vivències per part de les famílies extenses i disminuir el sentiment de soledat dels acollidors, tot creant una xarxa social de suport amb altres persones que viuen una situació similar a la pròpia. Compta amb l'assessorament i col·laboració dels serveis socials bàsics i específics del districte de Sant Andreu, on un dels seus tècnics pren part en les sessions i adquireix un rol de moderador. Es duu a terme una intervenció grupal, de forma quinzenal, que té com a finalitat: la creació d'un espai de suport emocional i ajuda mútua per als acollidors i la dotació d'un espai que permeti l'intercanvi d'experiències en la criança (López, Leonart, 2004: 183) .
- AFABAR : És una associació, sense ànim de lucre, de famílies acollidores de Barcelona, tot trobant-ne altres, de similar constitució, per la resta de Catalunya. Dóna atenció a famílies acollidores i entre els seus objectius es troba : realitzar difusió de la pràctica de l'acolliment així com articular-se com a " interlocutors i agents socials [...] que mantenen diàleg amb els organismes i entitats responsables de l'acolliment. " (AFABAR, 2015). Mitjançant la seva estructura de socis, duen a terme diverses accions regulars com un servei d'orientació familiar i un grup de suport, on les persones poden compartir les seves experiències. De manera anual, l'associació organitza les jornades

Francesc Costa, on prenen part diversos professionals i el tema central és l'acolliment. L'associació, molt activa, planteja constantment aspectes a l'Administració, per tal de millorar les seves condicions com a acollidors i intentant conferir de valor social la seva categoria de guardadors. L'associació pren contacte també, tot participant en col·loquis, etc, amb altres associacions que es dediquen a promoure la difusió de la pràctica de l'acolliment i els drets dels acollidors com l'Associació en defensa del dret de la infància a la família (Adopció i Acolliment: ADIFF).

- La meua família m'acull: Projecte que pertany al programa ' De suport a les famílies amb infants i adolescents en situació de risc de desemparament'. El programa depèn de DGAIA i el projecte en concret és gestionat per la Fundació Acció social Infància (FASI), la qual ha desplegat el projecte pilot per algunes comarques en col·laboració amb determinats EAIAs. El projecte pren com a marc la proposta de promoció d'acolliment en família extensa feta a la LDOIA 14/2010 i té com a objectius reforçar les potencialitats d'aquest tipus d'acolliment i promoure el benestar i escolta activa dels infants i/o adolescents. El projecte idea la seva actuació en col·laboració directa i estreta amb l'EAIa, potenciant en el treball en xarxa, i actuant des de la perspectiva d'un ICIF especialitzat en el seguiment en famílies extenses. S'ofereix un acompanyament i suport en funció del grau d'autonomia que presenti la família en relació a les dificultats que puguin sorgir en l'acolliment que es duu a terme (FASI, 2013: 10). S'estableix un pla de seguiment enfocat en la família i en l'infant, tant a nivell individual com en conjunt. Així mateix, s'ofereix formació continuada a les famílies per a poder treballar els diferents aspectes que incideixen al llarg del procés i un seguiment acurat dels infants i adolescents, des d'on es treballa per una perspectiva de futur i d'assimilació i conciliació de les seves possibles dualitats familiars.
- Programa de formació per a l'acolliment en famílies extenses (Amorós, P., Jiménez, J., Martín, D., Molina, M. C., Pastor, C., Cirera, L., et al., 2005). Duen a terme diverses accions per a la promoció i optimització d'aquesta mesura de protecció.

- Grup d'investigació GRISIJ de la Universitat de Barcelona. Es realitza un estudi durant 11 sessions de dues hores, on participen entre 8 i 16 persones, més dos coordinadors. El tema principal és la reflexió al voltant de la parentalitat positiva en aquest tipus de família, tot tractant la definició dels rols, etc. Es destaca la necessitat de seguiment específic, i la connexió entre tècnics i famílies en un disseny formatiu novel·lós, d'altra banda, apareixen relacions informals entre famílies.
- El grup d'investigació GRISIJ i l'EAIA del Vallès Occidental (2012) han dut a terme una investigació pilot en forma de sessions amb adolescents que es troben acollits per les seves famílies extenses. La finalitat és el tractament de l'acolliment des de la perspectiva dels joves, i en relació a la relació establerta amb la seva família d'acollida i la seva família biològica. Es troba que la intervenció facilita l'expressió i assimilació dels joves de la vivència i a l'hora, facilita la posterior intervenció dels professionals.
- Una experiència similar es duu a terme per l'EAIA del Baix Llobregat (Mateo i Moreno, 2012), tot oferint sessions de grup a totes les famílies acollidores extenses de la zona. La finalitat és la promoció del seu apoderament com a subjectes, així com la reflexió sobre la pròpia experiència i la creació d'una xarxa social de suport.

El paper de l'educador.

La inclusió gradual de la figura de l'educador/a social en els diferents equips d'intervenció permet afegir una nova perspectiva al treball interdisciplinari que es duu a terme. En el procés de seguiment de les famílies cal potenciar l'acompanyament des d'un caire de promoció de l'exercici de la parentalitat positiva, tot exponenciant les capacitats ja existents. El treball amb les famílies, complex per les seves múltiples variants, pot permetre al professional endinsar-se en el si de cada cas per tal de dissenyar i articular aspectes educatius i rutinaris que emergeixin en el sí de la realitat familiar. L'àmbit d'actuació directa, s'erigeix amb l'habilitació dels subjectes, oferint *“marcs culturals que possibiliten al subjecte repensar-se”* (Núñez, Tizio, 2010: 142). Així, l'actuació professional des d'una perspectiva múltiple, que inclogui tant a l'infant com als adults, és l'eix de base per acompanyar els subjectes en els diferents espais de trànsit social,

com poden ser l'àmbit escolar, lleure, de salut o els grups de formació i suport d'adults. Aquests exemples de participació, permeten l'afavoriment de l'apoderament de la família, els quals es poden complementar dins el treball de caire més introspectiu o psicològic dut a terme.

Una de les dificultats que apareix en el procés és l'acceptació de la família del seguiment professional, per la seva visió d'ell com de posada en tela de judici i exercici de control. El plantejament d'una intervenció, on es legítimi el subjecte i l'estructura familiar, combinant les actuacions i ritmes dels diferents professionals ha de oferir un suport que vagi més enllà del control, i on la gestió dels possibles conflictes intrafamiliars o situacions derivades del propi acolliment, siguin viscudes com a un acompanyament per a reforçar la família sense jutjar-la. Frigola assenyala que “el vincle biològic (o afectiu) no és garantia per a que se sostingui l'acolliment” (2012: 30). Amb aquesta premissa és pot idear un sistema flexible que s'adapti a les necessitats de cada família al llarg del procés, tot disposant d'un procés de base, però capaç d'adaptar-se a la realitat canviant de cada tipologia de família general i a cada família en particular.

Les experiències aparegudes al punt anterior fan recalcament en la potenciació de les xarxes de suport social principalment dels acollidors, però també dels infants i adolescents, centrant la importància en poder verbalitzar i compartir les seves experiències i vivències amb grups d'iguals. Així, la possibilitació de l'emergència dels subjectes més enllà de la seva categoria administrativa de guardadors o menors ha de poder permetre l'aparició de nous mecanismes i sistemes des d'on poder treballar per a la promoció dels sistemes de seguiment des d'una vessant subjectivada i on, l'acompanyament adquireixi la finalitat de revertir en el benestar dels infants i adolescents i les seves famílies.

Conclusions .

Al llarg de tot el treball s'ha fet incidència en el seguiment què s'ofereix a les famílies acollidores i a les necessitats què elles mateixes presenten, i a voltes, expressen. La intenció primera ha estat la de poder concebre l'acolliment com a una mesura amb una significació i representació social pròpia més enllà de la concepció de l'acolliment familiar com a una mesura de protecció de baix cost.

És cert que la tipificació de la mesura té encara un baix recorregut històric a Catalunya i a l'Estat, i que durant aquest temps, s'han anat matisant i polint diversos aspectes referents a l'acompanyament i conceptualització dels drets i deures dels infants i adolescents i dels propis acollidors. Malgrat això, queda encara un llarg camí per recórrer. Igualment, la bibliografia i investigació sobre el camp dels acolliments familiars té un abast i mida, relativament, limitats trobant-se condicionada a la manera particular com cada comunitat autònoma es gestiona en relació a la matèria. Del Valle et al (2008:173) fan palesa la importància d'un sistema complet de monitoratge a les famílies, per part de les diferents administracions, per tal de poder extreure conclusions sobre els sistemes de seguiments donats i els què caldria instaurar, fent recalcament en la necessitat de crear un sistema flexible que dugui a terme: “ avaluacions continuades, a vegades formatives, altres sumatives, a vegades internes, altres externes”. La reflexió i revisió de la pràctica i del seguiment que se'n deriva d'ella, comporta *per se* la reconceptualització de la mesura de protecció de primera elecció, on els subjectes que la duen a terme, han de tenir garantits els mecanismes i estratègies per a poder desenvolupar la tasca de guardadors d'infància i adolescència en situació de desemparament de manera correcta. Els mateixos autors, en una altra recerca, assenyalen que si no es duen a terme plans per a enfortir els programes d'acolliment familiar, el sistema es veurà empès a seguir potenciant l'acolliment institucional, en un gran nombre de casos, en detriment d'allò proposat a nivell legislatiu (López, Del Valle i Bravo, 2010: 295). Per la seva banda, Amorós et al (2003:233) reflexionen sobre que un sistema on es doni una manca de recolzament a les famílies representa “un risc

evident per a [...] tots els implicats”, tant siguin infants, familiars o la mateixa xarxa de protecció.

Justament, la revisió de les tasques d'acompanyament dutes a terme ha portat a l'aparició de diversos programes i projectes per tal d'apoderar els diferents actors i oferir suport al llarg del seu procés vivencial. El posicionament d'un acompanyament professional des d'una perspectiva ecològica i personalista, incideix en el tractament del sistema natural on es dona la realitat familiar i en les dinàmiques interrelacions que hi sorgeixen.

Montserrat (2007: 161-163) presenta la idea d'una triple revisió del sistema d'acompanyament des d'una vessant: legal i administrativa, econòmica i tècnica, la qual té com a finalitat dignificar la figura dels acollidors dotant el seu paper d'una major autonomia i garantint el cobriment de les seves necessitats tant materials com de suport professional.

L'existència d'una coherència entre les campanyes de difusió per a aconseguir famílies alienes, i els sistemes de seguiment oferts pot erigir-se com a un mecanisme que es retroalimenta a si mateix, ja que sinó pot sorgir el fet de destinar molts recursos per a aconseguir unes famílies a les que després no es pot oferir l'acompanyament que requereixen. D'altra banda, la igualació de condicions en els acompanyaments, entre famílies extenses i alienes, pot permetre millorar les condicions de vida d'infants i famílies, recordem que la mesura d'acolliment en família extensa és una de les modalitats més freqüents de protecció, pel que caldria invertir esforços en la potenciació de la seva qualitat. No cal perdre de vista, que la finalitat d'establir la mesura protectora és poder oferir a infants i adolescents un ambient favorable per al seu desenvolupament psíquic, físic i emocional que permeti restablir les vinculacions que faci amb ell mateix i amb l'entorn, després d'haver viscut les circumstàncies que l'han portat a viure una situació de desemparament.

Per acabar el treball, es pren una cita on es remarca la importància d'adaptar el sistema de suport a les famílies extenses a les necessitats canviants de la cultura, la societat i les pròpies famílies. Es manté la cita original i es considera aplicable a les diferents tipologies familiars:

“Els acolliments duts a terme per parents, com la resta de formes familiars, requereixen un major suport i acceptació socials; si aquests acolliments poguessin comptar amb millor suport legal, econòmic, psicosocial i educatiu dels serveis d'atenció a la infància, estaríem adaptant una tradició antiga a les necessitats modernes.” (Montserrat, 2007:170)

Bibliografia

Bibliografia temàtica.

Amorós, P. (2002) < Les perspectives de l'acolliment familiar. > A: Lluís Flaquer (coord.) *Informe sobre la situació de la família a Catalunya. Un intent de diagnòstic.* Barcelona: Dept. Benestar Social (Generalitat de Catalunya).

Amorós, P.; Palacios, J.; Fuentes, N.; et al (2003) . < Famílies Cangur. Una experiència de protecció a la infància.> Col·lecció Estudis Social nº13. Barcelona: Fundació 'La Caixa'.

Arnal, J. (2010). < Metodologies de la investigació educativa.> A: M.Carme Vidal (coord.) *Mètodes i tècniques d'investigació socioeducativa.* (pp. 1 -88) Barcelona: FUOC.

Bartolomé, M. (2010). < Metodologia qualitativa orientada cap el canvi i la presa de decisions.> A: M.Carme Vidal (coord.) *Mètodes i tècniques d'investigació socioeducativa.* (pp. 1- 68) Barcelona: FUOC.

Balluerka, N. , Gorostiaga A., Herce, C., Rivero A.M. (2002) < *Elaboración de un inventario para medir el nivel de integración del menor acogido en su familia acogedora.*> *Psicothema* (vol.14, nº3, pp 564-571) ISSN 0214-9915

Bernedo, I.M.; Fuentes, M.J. (2010).< Necesidades de apoyo y satisfacción en los acogimientos en familia extensa.> *Anales de Psicología* (vol. 26, nº 1, pp 95-103) ISSN 0212-9728

Boadas, B.; Navarro, L. (2011) < *Famílies acollidores i adoptives: l'acompanyament en la criança dels infants.*> *Educació Social. El treball socioeducatiu en famílies* (nº49, pp 90-104)

Casas, F (2012) <La protecció dels infants i adolescents en situació de risc social i desemparament a Catalunya> DOCs [data consulta 5 d'abril de 2015]

Recuperat des de: http://www.tiac.cat/comissio%20informe/DOCS-PROTECCIO_INFANCIA.pdf

EAIA Vallès Occidental (2012). < Intevenció grupal amb adolescents acollits en famílies acollidores extenses de l'EAIA del Vallès Occidental.> A: *I jornada d'EAIA de Catalunya. Experiències.* (18/5/2012: Barcelona) [data de consulta: 3 de maig] Recuperat des de: <http://www.aspeaia.com/1%C2%AA-jornada-d-eaia-1/>

Del Valle, J.F., Lopez, M.; Montserrat, C.; Bravo, A. (2008) *El acogimiento familiar en España. Una evaluación de resultados.* Madrid: Observatorio de la Infancia. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

Del Valle, J.F. , Bravo, A.; López, M. (2009) < *El acogimiento familiar en España, implantación y retos actuales.*> Papeles del Psicólogo (vol. 30 nº1 , pp 33-41)

FASI (2013) < Memòria 2013. Acolliments en família extensa. Comarca La Selva. Projecte 'La meva família m'acull'.> [document en línia] [data consulta : 5/12/2014] <http://www.fasi.cat/acolliment-familiar/memoria2013.pdf>

Fuentes-Peláez, N. (2014) < Programa de formació per al acogimiento en famílies extensas.> GRISIJ. Universitat de Barcelona. [data de consulta: 3 de maig de 2015] Recuperat des de: http://www.ub.edu/grisij/?page_id=17&lang=es

Freiría, M.J.; Quiñero, V. (2012) < L'acolliment en família aliena. Actualitat de la pràctica professional.> A: Comellas, M.C.; Freiría, M.J.; et al. *L'acolliment familiar.* (pàg. 1-52) Barcelona: FUOC.

Frigola, F. (2012). < L'acolliment en família extensa.> < L'acolliment en família aliena. Actualitat de la pràctica professional.> A: Comellas, M.C.; Freiría, M.J.; et al. *L'acolliment familiar.* (pàg. 1-35) Barcelona: FUOC.

Herce, C.; Achúcarro, C. Et al < *La integración del menor en la familia de acogida: factores facilitadores.*> Intervención Psicosocial (vol. 12, nº 2, pp 163-177)

Jiménez Morago, J.M.; Palacios, J. (2008) < El acogimiento familiar en Andalucía. Procesos familiares, perfiles personales. > Junta de Andalucía. Consejería para la igualdad y el Bienestar Social. (ed. Alsur S.C.A.)

López, E.; Leonart, P. (2004) < Avis-néts.com. Dels grup a l'associació.> A: *V jornades de SSAP. La posició dels professionals: Construïnt i acompanyant processos de canvi.* (pàg. 183-190) (13 i 14 de maig de 2004: Barcelona) [data de consulta: 25 de maig de 2015] <https://elcongresdeserveissocials.files.wordpress.com/2013/07/lilibrevjornades.pdf>

López, M.; del Valle, J.F.; Bravo, A. (2010) < *Estrategias para la capacitación familias acogedoras.*> *Papeles del Psicólogo* (vol. 31, nº 3, pp 289-295)

López, M.; Montserrat, C.; del Valle, J.F.; Bravo, A. (2010)< *El acogimiento en familia ajena en España. Una evaluación práctica de sus resultados.* > *Infancia y aprendizaje* (vol. 33, nº 2, pp 269-280) ISSN 0210-3702

López, M.; Delgado, P.; Carvalho, J.; del Valle, J.F. (2014) < *Características y desarrollo del acogimiento familiar en dos países con fuerte tradición en acogimiento residencial: España y Portugal.*> *Revista Pontificia Universidad Javeriana* (vol. 13, nº 2, pp, 15-30)

Llosada, J.; Mayoral, J.; Planas, P. (2012) *La meva família m'acull. Projecte per a promoure i millorar la família extensa i donar-li suport.* Col·lecció Papers 26. Barcelona: Dept. Benestar i Família.

Mateo, M.; Moreno, A. (2012).< Grup d'empoderament de famílies extenses acollidores.> A: *I jornada d'EAIA de Catalunya. Experiències.* (18/5/2012: Barcelona) [data de consulta: 3 de maig] <http://www.aspeaia.com/1%C2%AA-jornada-d-eaia-1/>

Montserrat Boada, C. (2006) < *Acogimiento en familia extensa: un estudio desde la perspectiva de los acogedores, de los niños y niñas acogidos y de los profesionales.*> *Intervención Psicosocial* (vol.15, nº 2, pp 203-221) ISSN 1132-0559

Monsterrat Boada, C.(2007)< *Infants i adolescents acollits pels seus familiars: què en sabem, què en coneixem?*> Barcelona: Dept. Acció Social i Ciutadania (ed. Thau)

Monsterrat, C.; Casas, F.; Navarro, D. (2010) <*Els acolliments familiars a l'àmbit internacional : el debat de la professionalització.*> Col·lecció Infància i Adolescència núm 5. Barcelona: Dept. Acció Social i Ciutadania (ed Thau)

Morales, E. (2012). < Programa de recolzament a l'acolliment familiar en família extensa acollidora.> A: Eva Bretones (coord.) *Família i educació social*. (pàg. 104-118) Barcelona: FUOC

Moyano, Segundo (2010). < Institucions de protecció a les infàncies.> A: Paola Fryd (coord.) *Bases per l'acció socioeducativa amb la infància*. (pàg. 214 -254) Barcelona: FUOC

Nuñez, V. , Tizio, H. (2010) .< Un paradigma nou.> A: Nuñez, V. (et al) (coord) *Models d'acció socioeducativa*. (pàg.102-156) Barcelona: FUOC

Pinazo-Hernández, S.; Lluna, J. (2010).<*Menores criados por sus abuelas. Mejora de las pautas de cuidado a menores en acogimiento familiar en familia extensa a través de un programa de intervención psicoeducativo.*> Revista sobre la infancia y la adolescencia (vol 1, septiembre, pp 14-34) ISSN 2174-7210

Rosser, A.M. (2011) <*Evaluación de los acogimientos familiares. Propuesta de actuaciones para la prevención de sus dificultades.*> Anales de Psicología (vol. 27 nº 3, pp 729-738) ISSN 0212-9728

Síndic de Greuges de Catalunya (Juny 2009) *La protecció de la infància en situació d'alt risc a Catalunya*. Barcelona: Tallers Gràfics Hostench S.A.

Síndic de Greuges de Catalunya (Desembre 2013) *Informe sobre el seguiment dels infants acollits en família*. Barcelona: Tallers Gràfics Hostench S.A.

Bibliografia legislativa.

Convenció sobre els drets dels infants, Assemblea General de Nacions Unides, 1989.

Departament d'Acció Social i Ciutadania [GENCAT] (2007) Decret 123/2007, pel qual es determina el règim aplicable a la sol·licitud i concessió de les prestacions socials de caràcter econòmic de dret subjectiu, i es concreten els requisits per al reconeixement del dret a les prestacions creades, en desplegament de la Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic, 29 de maig de 2007. DOGC núm 4895 (31.05.2007)

Departament Benestar Social [GENCAT] (1988) Decret 380/1988, pel qual s'amplien les competències i s'estructura la Direcció General d'Atenció a la Infància, 1 de desembre de 1988. DOGC núm 1089 (04.01.1989)

Departament Benestar Social [GENCAT] (1995) Decret 337/1995 sobre l'acreditació i el funcionament de les institucions col·laboradores d'integració familiar i de les entitats col·laboradores d'adopció internacional, 28 de desembre de 1995. DOGC núm 2153 (12.01.1996)

Departament Presidència [GENCAT] (1985) Llei 11/1985 de Protecció de menors, 13 de juny de 1985. (vigent fins 23 de juny de 2002) DOGC núm 556 (28.06.1985)

Departament de Presidència [GENCAT] (1986) Decret 338/1986, de regulació de l'atenció a la infància i adolescència amb alt risc social, 18 de novembre de 1986. DOGC núm 780 (19.12.1986)

Departament Presidència [GENCAT] (1991) Llei 37/1991 sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció, 30 de desembre de 1991. (vigent fins 2 de juliol de 2010) DOGC núm 1542 (17.01.1992)

Departament de Presidència [GENCAT] (1997) Llei 13/1997, de creació de l'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció, 19 de novembre de 1997. DOGC 2572 (27/11/1997)

Departament de Presidència [GENCAT] (2010) Llei 14/2010, de les oportunitats en la infància i l'adolescència, 27 de maig de 2010. DOGC núm 5641 (02.06.2010)

Departament de Presidència [GENCAT] (2010) Llei 25/2010, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya relatiu a la persona i la família, 29 de juliol de 2010. DOGC núm 5686 (05.08.2010)

Prefectura de l'Estat [Govern Espanyol] (1987) Llei 21/1987 per la que es modifiquen determinats articles del Codi Civil i de la Llei de Procediment Civil en matèria d'adopció, 17 de novembre de 1987. BOE núm. 275 (pàg. 34158 – 34162)

Prefectura de l'Estat [Govern Espanyol] (1996) Llei 1/1996 de Protecció Jurídica del Menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei de Procediment Civil, 15 de gener de 1996. BOE núm. 15 (pàg 1225-1239)

Prefectura de l'Estat [Govern Espanyol] (1981) Llei 11/1981, de modificació del Codi Civil en matèria de filiació, patria potestat i règim econòmic del matrimoni, 19 de maig de 1981. BOE núm. 119 (pàg 10725-10735)

Presidència del Govern [Estat Espanyol] (1981) Reial decret 122/1981 sobre el Traspàs de Serveis de l'Estat a la Generalitat de Catalunya en matèria de protecció de menor, 5 de juny de 1981. BOE núm, 158. (pàg. 1502 – 15211)

Bibliografia electrònica.

El reportatge: acolliments familiars. Telenotícies cap de setmana (2014) Televisió de Catalunya. 9 de novembre de 2014. <http://www.ccma.cat/tv3/alcanta/telenoticies-vespre/telenoticies-cap-de-setmana-09112014/video/5336911/> [consultat 5 d'abril de 2015, minuts: 28"-33".]

Acolliment i adopcions. *Legislació*. (2015) Departament Benestar Social i Família Generalitat de Catalunya. Recuperat des de: http://benestar.gencat.cat/ca/el_departament/legislacio/02legislacio_de_referencia_per_ambits_tematicos/acolliment_i_adopcions/

Associació de Famílies acollidores de Barcelona (2015) AFABAR. Recuperat des de : www.afabar.org

Associació pel dret de la infància i la família (2015) ADDIF. Recuperat des de de : www.addif.org

Portal Jurídic de Catalunya. Dret de Catalunya. (2015) GENCAT. Recuperat des de : http://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&documentId=544979&language=ca_ES&searchId=4779916&mode=single

Código Civil Español (2015) UCLM. Recuperat des de de : <https://www.uclm.es/profesorado/mcgonzalez/pdf/DerechoCivilIV/Tema5.pdf>

Infants i adolescents desemparats (2015)) Departament Benestar Social i Família Generalitat de Catalunya. Recuperat des de de: http://benestar.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/infancia_i_adolescencia/proteccio_a_la_infancia_i_ladolescencia/menors_desemparats/#FW_bloc_3de4f82d-0143-11e4-8e21-000c29cdf219_3

Prestacions socials de caràcter econòmic (2015) DOGC GENCAT. Recuperat des de de: http://dogc.gencat.cat/ca/pdogc_canals_interns/pdogc_resultats_fitxa/?documentId=449891&language=ca_ES&action=fitxa

Llistat EAIA (2015) Departament Benestar Social i Família. Gencat . Recuperat des de de: http://benestar.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/proteccio_infancia_i_adolescencia/sistema_catala/eaia/pdf/2012_05_15_eaias.pdf

Llistats ICIF. (2015) Departament Benestar Social i Família. Gencat. Recuperat des de de: http://benestar.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/01acollimentsiadopcions/acolliments/icif/pdf/directoriicif.pdf

Acolliment familiar d'un menor (2015) Departament Benestar Social i Família.

Gencat . Recuperat des de:

<http://benestar.gencat.cat/ca/integraciodepartamentaltramit/tramits/PerTemes/detall/Acolliment-familiar-dun-menor?category=7619db00-a82c-11e3-a972-000c29052e2c>

Ajuts per a l'acolliment en família extensa d'una persona menor d'edat tutelada (2015) Departament Benestar Social i Família. Gencat . Recuperat des

de: <http://benestar.gencat.cat/ca/integraciodepartamentaltramit/tramits/PerTemes/detall/Prestacions-per-a-lacolliment-duna-persona-menor-dedat-tutelada-per-la-Generalitat-de-Catalunya-en-familia-extensa?category=7619db00-a82c-11e3-a972-000c29052e2c>

Avis Acollidors (2009) Avis-néts.com. Recuperat des de: <http://avis-nets-avisacollidors.blogspot.com.es/>

ANNEXOS.

Annex 1.

Entrevista a **L.M.**, professional **ICIF**

Data: 25/03/2015

Hora : 10h.

Durada: 45 min.

Lloc: Despatx entitat.

Formació: psicologia

Composició equip: 2 psicòlogues, 2 treballadores social, 2 educadores.

Casos atesos: Es dóna atenció a uns **80 casos** any, tot i que en poden portar més: per tancament, ruptura acolliment, retorn a biològica, finalització urgències, etc.

Composició parella educativa: referent i coreferent. El referent és qui s'ocupa de les visites, entrevistes, etc. El coreferent apareix en situacions de dificultat, com per exemple, dificultats de comunicació.

S'atenen famílies acollidores extenses i alienes? Es porta acompanyament i seguiment a **Famílies d'Acolliment Alienés**.

Acompanyament mínim que es decreta des de l'Administració:

- **1 informe cada tres mesos ' Veu del menor'**, on es descriu el que s'observa de l'estat del subjecte: neguits, incerteses, etc. Es realitza un informe. Aquesta entrevista amb l'infant/adolescent es pot fer en el despatx, fent un passeig, etc.
- **1 informe semestral de la situació de la família.** Es fa en el **domicili** familiar, valorant la situació de l'acolliment en el context on es dóna. S'entrevista la família, i es tracten els neguits que puguin haver sorgit a la 'Veu del menor'.

L'estructura general, des de que es constitueix l'acolliment és:

- 1 informe inicial al 3 mesos.

- 1 informe de seguiment cada 6 mesos.
- 1 informe de la 'veu del menor' cada tres mesos.

Des de l'**ICIF** es realitza el seguiment mínim marcat i s'afegeix aquell que a més necessiti cada família, en forma de contactes : físics, telefònics o enviament de mails. Aquest seguiment, sense freqüència concreta, s'adequa a les necessitats existents.

La coordinadora considera que el seguiment és la base, ja que aquestes famílies necessiten suport, ja que sovint se senten perdudes. D'altra banda, el seguiment també suposa un recurs de control sobre com s'està duent a terme l'acolliment el qual queda articulat com a mesura de protecció i on s'ha de poder garantir el bon estat de l'infant/adolescent. Les visites biològiques que realitzen els nens, quan les hi ha, s'aprofiten també per a establir contacte amb els infants i la família acollidora.

Es dona contacte freqüent amb **EAIA** per tal d'informar de com és l'evolució de la situació.

Davant la pregunta de quines són les mancances que es troba en el sistema:

- Es comenta que es considera poc útil haver de presentar informes de seguiment, format 'Veu del menor', de nadons o infants menors de cinc anys.
- Comenta que arrel del cas de Castellans (pederàstia per part d'un acollidor) s'ha de fer seguiment cada tres mesos. Es fa la reflexió sobre si un seguiment més exhaustiu pot realment disminuir aquestes situacions extraordinàriament desagradables.
- Es comenta també, que hi ha famílies que tenen percepció de poques visites o supervisió. Explica el cas d'una família que va contactar amb l'ICIF per a expressar l'absència de visites. Es porta un registre acurat de les interaccions.

Com es realitza la gestió d'adjudicació dels expedients dels infants per a trobar família acollidora?

Explica el procés existent de selecció: contacte amb ICAA, selecció millor perfil familiar, etc. I adaptació a proposta infant rebuda a disposició de famílies de cada ICIF, sinó es retorna informe proposta a ICAA.

Ajuden vostès a gestionar els ajuts que perceben les famílies? Creu que a banda del suport tècnic caldria apujar el suport econòmic?

Explica que **l'ajut mínim per infant és de 326 euros per mes**, apujant aquesta quantitat quan hi ha visites biològiques, per tal de poder donar cobertura a les despeses de transport.

La quantitat no és elevada, i permet fer front a part de les despeses de l'infant. Però la coordinadora es pregunta que si s'apugés la quantitat econòmica es presentaria el debat de si l'acolliment es fa per : **altruisme o solidaritat?**

Es treballa molt per a la cloenda progressiva, quan es dona desacoblament.

De la mateixa manera es fa molt recalcament entre les diferències entre acolliment i adopció. Explica que si la motivació interna de la família és l'adopció , i aquesta no es treballa amb els tècnics, l'acolliment no anirà bé.

Creu que són diferents FA alienes i FA extenses?

Sí, les extenses poden per una banda, disminuir els efectes de confiança o identitat familiar, però per l'altra adquireixen la responsabilitat d'un problema latent de la família, que per la seva situació de fragilitat poder no pot solucionar. Cita una frase de les Jornades tècniques del 20 de març del SAF –Drecera, on es deia que : *'si les famílies extenses no havien pogut fer front a una situació de dificultat amb els seus fills, com ho poden fer amb els seus néts?'*.

En relació al seguiment a fer, considera que ha de ser molt més estret i que una aportació econòmica superior, en una família que ja té una situació deteriorada , pot ser un factor de protecció davant la possible nova aparició de situacions de risc per als infants.

Considera que les famílies alienes són molt diferents de les extenses.

Si bé no es fan Grups d'Ajuda Mútua, si que es fa una **formació inicial a totes les famílies**, alienes, i es dóna la possibilitat de fer **formació continuada**.

Comenta que AFABAR presentarà una visió molt diferent a la dels tècnics, per la seva diferent idea de com s'ha de fer el seguiment, se li comenta que s'han iniciat els contactes per a citar-nos de manera exitosa.

Annex 2.

Fragments i adaptació entrevista amb família extensa amb N.

Data: 27/04/2015 i 14/05/2015   **Hora :** 20h i 16h   **Durada:** 40 i 20 min.

Lloc: Via Telefònica.

Formació acadèmica: superior

Temps de formalització acolliment: 6 anys.

Edats d'inici a l'acolliment i perfil socioeconòmic i cultural. 62 anys (senyora) i 64 (senyor) . Nivell cultural alt i classe econòmica benestant.

Composició llar: N. i el seu marit i la néta. Quinzenalment, ve una altra néta (mateixa filla) a passar el cap de setmana.

L'acolliment es donava de fet de manera prèvia a la seva formalització? No , si bé existia un suport molt freqüent a la meva filla.

A la pregunta de quin és el seu equip de seguiment... Es respon amb dubte, que com a mínim, inicialment, era l'EAIA de la zona. Després del que es considera com a "enrenou inicial": retirada a DGAIA, visites controlades a EAIA, no enteniment entre família i equip, etc, se'ls deriva a un altre equip especialitzat.

Seguiment, periodicitat i canals (mail, trucada, entrevistes)

Inicialment, la nena anava 3 cops per setmana a dependències EAIA per a fer visites biològiques [...], actualment es té contacte amb SSB de zona.

Després de diverses situacions de malentesa amb professionals EAIA, la família dirigeix un escrit a regidora de S.S. de la zona per tal d'exposar el seu cas i

demanar canvi de referents. Es respon que això no és pot dur a terme, malgrat se'ls deriva a un altre recurs d'atenció especialitzat.

Aquest servei especialitzat fa atenció a família i a nena. A ella se li fa seguiment psicològic individualitzat, de manera quinzenal, si bé, la perspectiva psicoanalítica des de la que es treballa no convenç a la família, la qual busca una altra corrent d'atenció de manera privada.

D'altra banda, una tècnica acudeix al domicili (periòdicament) no es recorda freqüència. Aquestes visites es recorden com a poc útils, degut a la percepció d'inexperiència de la tècnica, la qual sempre feia les mateixes preguntes. Es manifesta sentiment d'alta protocol·lització i poca entesa de la situació particular de la família.

Valoració del seguiment: El seguiment per part dels dos equips es manifesta poc acurat i específic, d'acord amb la situació de la família. De fet, la família insisteix en la necessitat de contextualitzar el cas dins les dificultats de la mare i en relació a l'origen cultural del pare i en la necessitat de comptar amb professionals altament formats per acompanyar a la gent en aquest tipus de casos.

Previsió durada: No s'ho planteja, però veu a la néta gran sempre a casa, i creu que poder, entrarà a viure d'aquí un temps, la petita (menor 6 anys) que encara conviu amb la mare.

Visites biològiques: Les visites amb la mare, es realitzen mitjançant la família de manera setmanal, a la pròpia llar, etc. La mare, com a filla de N., està integrada en la família i pren part en celebracions, etc. Amb el pare, va la nena sola, té 16 anys, i les visites tenen una periodicitat quinzenal. Hi ha poca relació per part de N. amb el pare, però intenten evitar el conflicte.

Cansament en el procés: Diu que no, afegeix que no era la manera en com imaginava la seva jubilació, però.

Davant algun dubte, a qui acudeix? Els dubtes sorgits s'han solucionat per altres canals: juristes, cerca d'informació i assessorament propi.

Es sent part important en aquest procés, se li demana consentiment?

Resposta negativa. Expressa que les queixes o suggeriments realitzats per la família, en relació a com afrontar el pla de treball amb la filla, no van ser escoltats, d'aquí la carta de queixa formal sobre el tractament rebut.

Ajut econòmic: Reben vers uns 300 euros mensuals. Per la seva situació personal, aquests diners són considerats com a un ajut, però són conscients que amb situacions econòmiques més fràgils aquesta quantitat no és suficient.

Dificultats que veu en el seu acolliment. Resposta contestada en forma experiencial, no s'inclou per donar informació personal i que podria ser identificada, però tracta en relació a la dificultat de la filla per a seguir els seu pla de treball, i amb l'articulació del moment de la jubilació i la nova tasca de parentalitat. A nivell administratiu no destaca cap aspecte.

Formació i suport: Es respon que no es va rebre una formació inicial per a realitzar l'acolliment, es va efectuar de manera abrupta. Durant el procés, la informació i suport s'ha buscat per iniciativa pròpia. Es manté contacte freqüent, per part de la família, amb escola, metge, etc.

S'explica que no és un procés sempre fàcil i que hi ha moments de 'xoc' amb la néta, però ho valora positiu.

Coses a millorar: L'acompanyament en general. Professionals preparats i amb experiència. Major importància de la família, amb estatus reconegut i que la seva veu tingui importància.

Contacte amb altres famílies acollidores: No coneix cap cas.

Coneixement alguna entitat o associació de famílies acollidores: No, reconeix que no ha buscat informació sobre el tema.

L'acolliment es parla o exterioritza amb algú: N., compta amb el suport del marit i de les altres dues filles, adultes i independitzades, els quals ajuden i, en alguns casos, comparteixen les tasques de cura. D'altra banda, viu la situació de manera íntima i manifesta compartir alguns neguits i circumstàncies amb les seves amistats, per tal de poder *parlar* com es sent.

Annex 3.

Fragments i adaptació entrevista amb família aliena amb L.

Data: 21/05/2015

Hora : 11.30

Durada: 65 min.

Lloc: cafeteria.

Formació acadèmica: superior, branca educativa.

Temps de formalització acolliment: 10 mesos.

Edat d'inici a l'acolliment i perfil socioeconòmic i cultural. 37 anys, perfil socioeconòmic benestant i nivell cultural alt.

Composició llar: L., com a família monoparental, i l'infant acollit (5a.)

Recolzament familiar: Els pares de L. Viuen a dues cases de distància pel que ofereixen un suport freqüent i la seva germana es troba molt present al llarg de tot el procés, des de inici voluntariat realitzar un acolliment.

Motivació per a realitzar l'acolliment: Explica que per la seva feina, havia conegut a nens i nenes que es estaven acollits en alguna família, i que aquest fet la va portar a interessar-se pel tema. La seva motivació neix per ajudar a l'altre. Fa un anàlisi de la seva vida, i veu que està en una posició còmoda, des de la que pot ajudar als altres, i es planteja que aquesta seria una molt bona opció.

Des de que s'ho comença a plantejar, fins que va a una ICIF passen 3 anys, durant els quals hi ha dubtes personals, etc.

Contacte amb ICIF Després d'unes primeres sessions informatives, es realitza un petit curs grupal sobre l'acolliment amb altres famílies que volen validar-se com a acollidores.

Formació i validació: Posteriorment comença el període de validació i idoneïtat, el qual L qualifica com a "exhaustiu i llarg" i afegeix " a vegades sembla com si tinguessin la intenció de que et cansis i ho deixis."

El període s'allarga més de 6 mesos i L explica que se li fan diverses visites i entrevistes on es fan preguntes personals, sobre el motiu pel què acollir, què es creu que es pot oferir a l'infant, el tractament de la temporalitat, etc.

Valoració procés: “Hi ha moments en què penses que t'han de mirar del dret i del revés perquè...et donaran un nano!! I s'han d'assegurar a qui li donen”. Comenta també, que creu que hi ha alguns punts que no tenen sentit, com la consulta dels seus guanys a través declaració de la renda, o de si té béns immobles en propietat. Ella es planteja si això és un motiu d'exclusió i si vivint de lloguer, habitual a la ciutat, no pots accedir a la cura d'un infant.

Temps d'espera: ‘Primer van deixar passar uns dies, o un parell de setmanes....no recordo, per a dir-me que estava validada com a família. Em van dir que mirarien el meu perfil amb els casos de nens i nenes que hi havia, i que com s'havia parlat durant el procés, i per la meva edat i tot, no es buscava un nen/a molt gran...fins a uns 6 estava disposada.[...] Als quatre mesos em van trucar amb una proposta, vaig anar allà [dependència ICIF] i em van ensenyar una foto [de l'infant]. Em van dir que m'ho podia pensar, i que en un parell de dies ho parlàvem...llavors, penses què és molt gran per a pensar-ho en un parell de dies, no??? [...] Em vaig decidir, i van dir que seria lent [el procés d'acoblament], perquè ell ho necessitava...jo vaig pensar, perfecte, jo també’

Informació inicial: va ser informació descriptiva, sense entrar gaire en la part familiar, la vaig trobar adequada.

Període acoblament: Explica el procés de primer visites curtes a la institució del nen, després passejades pels voltants, sortides de mig dia, d'un dia sencer...va ser un procés llarg de, gairebé, dos mesos. Deien que ell necessitava anar a poc a poc, a mi em va anar bé. ‘Jo també ho necessitava’. Relata que li van sorgir neguits, sobre si podria o no, que va compartir amb la seva germana, a la que considera un suport i referent.

Inici acolliment. ‘Quan va venir a casa, ja estava tot preparat, la seva habitació, etc. [...] va passar un temps, un mes, en què no van haver-hi visites amb els pares, per a acostumar-nos.[...] les visites són quinzenals, jo el porto a un lloc i

allà una tècnica el porta fins al lloc on es reuneix amb els seus pares per a fer la visita.'

Seguiment: 'Des de l'inici de l'acolliment, han vingut una vegada a casa, per veure'ns als dos i cada quinze dies ens anem veient una estoneta per les visites. M'han trucat per telèfon i a ell, l'he portat una vegada [a l'ICIF] on l'han vist i ha fet dibuixos, etc.'

Satisfacció: Està satisfeta, comenta que hi ha diferència entre el procés que va viure a la validació i el que viu ara. Es sent menys observada, i això li agrada de moment. Ella mateixa, refereix a què encara no porta molt temps, i que no sap si això canviarà. De moment, no ha fet cap més formació.

Coses a millorar: La diferència del seguiment, per a ella ha estat notable, però de moment, no troba res a destacar. Si té dubtes, valora com a positiu poder dirigir-se a ICIF. De cara a l'estiu, vol fer un viatge amb el nen, i no li agrada gaire haver de demanar permisos a l'Administració. Creu que ho hauria de poder gestionar ella sola.

Ajut econòmic: En rep, i el troba correcte, és conscient que no cobreix totes les despeses, però que ajuda. Ho relaciona amb l'estudi econòmic previ que es va realitzar i veu que potser hi ha famílies que en necessitarien més.

Previsió durada: No li han comentat un temps concret, però si s'ha fet a la idea de que serà per un mig termini, uns dos o tres anys, imagina. No es planteja com serà, diu que ja ho anirà vivint.

Altres casos: Coneix els casos que la van fer decidir-se, però no hi té contacte.

Associacions acollidors: Ha buscat per internet i sap de la seva existència, encara no creu que hi hagi d'anar. De moment, troba el suport que necessita en la seva família.

Annex 4.

Fragments i adaptació entrevista educadora CRAE, C.

Data: 23/05/2015

Hora : 17.30

Durada: 60 min.

Lloc: cafeteria.

Formació acadèmica: educadora social i pedagoga, postgraus en acolliment i adopció i en intervenció familiar sistèmica.

Experiència laboral al recurs: 9 anys.

Experiència amb casos acolliment: Des del recurs no es participa gaire en el procés, encara que si que he tingut reunions amb diverses ICIF's, una vegada els hi arriba una proposta del nostre centre. Llavors, ens reunim per parlar, coneixen al nen, portem foto i expliquem característiques nen/a, etc. També he estat present, quan han vingut al centre amb la família a conèixer el nen/a. En aquell moment, se'ls hi explica com es farà el pla d'acoblament, etc.

Valoració d'aquestes sessions: Les trobo positives, ja que també el CRAE participa d'alguna manera en el procés. És on ha viscut el nen/a durant un període de la seva vida [...] Respecte els professionals (de l'ICIF) hi ha de tot, com a tot arreu. Hi ha gent amb poca experiència i formació, i això es nota, sobretot quan es fa la presentació del pla d'acoblament. Veus a la família neguitosa, i amb ganes de fer preguntes... i mires al tècnic... i depèn de qui sigui, t'entren ganes de parlar tu, perquè veus que no capta res del moment [...] d'altra banda hi ha gent molt preparada també, i que fa molt bé, al menys la part de feina que nosaltres veiem.

Acolliment en família extensa o aliena: Veiem molts més casos d'acolliment en família aliena. En aquests anys...n'he vist menys [per a extensa]. Al 2014, va haver 3 casos d'acolliment en extensa al centre. Els tres van anar a parar amb àvies [...] una era materna i les altres paternes. Els nens doncs, van marxar tots a fora (Espanya i estranger). Sí, sí, les coneixien, sobretot el primer cas, per què havien estat amb ella en períodes de vacances. L'àvia va acceptar fer-se càrrec dels nens. En els altres dos, va fer-se amb més cura, amb un acoblament més llarg.

Després, hem tingut bastants casos d'acolliment en família aliena, pel que sembla tots van molt bé. En tenim notícies, però, només si venen a visitar-nos, a

petició dels nens. [...] En dos casos, l'acolliment no va anar bé i els nens, van retornar al centre després d'un any amb la família. Es van fer molt esforços i un temps més tard, se'ls hi va trobar una altra família. L'altre, també va sortir com no estava previst, i en el procés d'acoblament es va parar tot [...], va acabar bé, per això.

Motius ruptura: En el primer cas, va ser una situació en què al cap d'un temps va començar a haver-hi molta conflictivitat i la nena gran, que tindria uns 13 anys, el petit semblava no prendre part dels conflictes. Tot eren malsentesos, etc. El segon cas, es va donar la ruptura en l'acoblament, quan els membres de la família es van adonar que, potser, la seva estructura familiar no estava preparada per a rebre un nou infant.

Acolliment en aliena: Hi ha un número considerable de nens al centre, amb proposta d'acolliment familiar. De fet, hi ha alguns que porten més de quatre anys a l'espera però, ... es fan gran i es fa difícil, saps? Han crescut, i tot i ser nens, la gent vol acollir nens més petits. Com van dir a les jornades [es refereix a jornades SAF-DRECERA del 20 de març], a partir dels 9 anys, és difícil trobar un acolliment, passen a [família] col·laboradora. També, tenim petits a l'espera, però amb aquests casos som més optimistes i esperem que no passin els anys.

Acolliment familiar versus acolliment en centre: home... crec que un centre és un bon lloc per als nens que ho necessiten, però hauria de ser molt més transitori, un lloc on estar mentre es busca ràpid.[...] també és cert, que no tots poden anar en acolliment [...] bé, perquè tornen a casa, perquè ja són molt grans i no volen ni poden, o perquè per l'estat de l'infant [ruptures i abandonaments múltiples] no és viable.

Diferències entre acolliment en extensa o aliena? Parlo, des del casos que hem vist, i ja t'he dit que d'extensa no n'hem vist tants... per una banda, si hi ha algú de la família que s'en pot fer càrrec de manera correcta, crec que és una boníssima opció i si no...doncs a buscar una aliena.

Però, sí que crec que són diferents. Els veus, i ja perceps, també, les diferències econòmiques o culturals, saps? Per això, segurament, sí que s'hauria de fer un

seguiment diferent. Però, bé, casos diferents, solucions diferents [...] No dic, que la família extensa sigui pitjor, sinó que necessitaria un acompanyament diferent. [...] sí, les famílies [extenses] amb les què hem tingut contacte no han tingut formació prèvia, com a mínim, fins on hem vist nosaltres, i respecte el seu seguiment...no puc dir res, no el conec.

Equips diferenciats Sí, això, també és important a tenir en compte. Crec que les dues famílies, haurien de poder comptar amb un seguiment especialitzat i específic, on si bé l'EAIA, hauria de participar com a referent de família, etc, els seguiment als acollidors s'hauria de portar per equips que es dediquessin a fer només aquesta feina [...] per poder-la fer de manera acurada.

Millores: Doncs, la dels equips que s'ha comentat i...una assignació de casos més àgil i compartida entre les ICIF. Que no passi un expedient cap a una ICIF i prou, sinó que es faci una borsa de dades comuna fins que a algú li sorgeixi una família.

Formació inicial o continuada Tenint en compte que és un procés, hauria de ser una cosa continuada. Però, és difícil de fer. Com obligues a la gent a fer-ho? I sobretot, en famílies extenses, com els hi fas veure que és per ajudar i no per controlar? Hauria de ser així, però la manera, en com es pot dur a terme, és complicat.

Annex 5.

Fragments i adaptació entrevista ICIF Extensa, E.

Data: maig 2015

Lloc: Entrevista per correu electrònic

Formació: Treballadora Social

Composició equip: Treballadora Social i Psicòloga

Número Casos atesos per any: 70

Trets diferencials família extensa: Avis, sovint d'edats avançades, que els correspon exercir de "pares" en relació als seus néts, en lloc de fer d'avis. Els

comporta dificultats en la seva funció, per la seva edat i la diferència amb els néts. Sovint tenen dificultats econòmiques.

Tiets, amb una diferència d'edat més propera a la d'uns pares. Sovint amb dificultats de relació amb el germà/na anteriors a l'acolliment. També poden presentar dificultats econòmiques.

Aportacions en l'acompanyament per part de l'ICIF . Tenir suport en la relació amb el nét o nebot acollit. Fer d'enllaç amb la xarxa de serveis (escoles, CSMIJ, o d'altres). Ordenar la relació amb els pares, tant la dels acollidors com la dels nens.

Es valora com a positiu que sigui l'ICIF qui porta aquest seguiment enlloc de l'EAIA? Sí, donat que aquesta pot treballar de manera més específica i continuada els acolliments, mentre que els EAIA's sovint han de prioritzar les urgències amb les que es troben.

Reptes de l'acompanyament a famílies extenses: Vetllar per que els nens estiguin ben acollits, cobrint les mancances que puguin aparèixer en els diferents casos, en relació tant a l'actualitat de les seves vides (escola, cercles de relació amb d'altres de la seva edat, atencions psicològiques o mèdiques, etc.), com en vistes al seu futur (estudis, món pre-laboral, etc.). També en la relació que mantinguin amb els seus pares, procurar que siguin adequades a l'interès de l'infant.

Oportunitats: La col·laboració d'altres dispositius (escoles, serveis socials, psicòlegs, etc).

Dificultats. Quan la família no percep la necessitat d'ajut o viu l'actuació dels professionals com una intromissió en les seves vides o decisions.

Percepció de les famílies extenses: en relació menor suport professional i econòmic , que les famílies alienes? Respecte a la econòmica, no crec que ho sàpiguen, al menys la majoria. Sí que sovint consideren necessari més ajuts.

Respecte al suport professional, està lligada a la pregunta anterior. Tret de quan reconeixen les dificultats, que aleshores la valoren

Mancances sistema. Major ajut econòmic a les famílies. Disposar de més serveis i professionals que treballin aquests acolliments.

Creu que són diferents FA alienes i FA extenses? Són les seves motivacions de partida un tret diferencial bàsic?

Sí, sovint és així. Com també el que les alienes decideixen fer-ho i les extenses sovint es troben que han de fer-ho.

Creu que les situacions de fragilitat, social i econòmica, que presenten algunes famílies extenses pot perpetuar la situació de vulnerabilitat d'aquests infants i adolescents?

Depèn dels casos. No sempre és així.

Si és així, com és que l'acolliment en família extensa és la mesura de protecció més freqüent i de primera opció?

Per no produir una separació radical del nen del seu entorn. Cal afegir que, sempre que sigui adient per ell.

El tipus de seguiment professional, inclou grups d'ajuda i suport mutu? O les resistències familiars a la intervenció dificulten el procés?

Hi ha famílies que l'accepten i d'altres que no. Està també en funció de la necessitat que en vegin, del profit que en treguin, etc. També se'n poden cansar, si hi ha una saturació. Per això pot ser convenient que hi hagi certa discontinuïtat en les trobades, procurar que "es quedin amb ganes de seguir". I permetre que es tractin temes que son del seu interès. Que se'n sentin protagonistes...